



Dosar nr.3333A/2025

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI

CANCELARIA PREȘEDINTELUI

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
PREȘEDINTE
Intrare Nr. 11455/56
20 25 Luna 07 Ziua 16

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ
NR. 8897 / 16 JUL 2025

Domnului

Sorin Mihai GRINDEANU

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL
Nr. 213605 CP
20 25 Luna 07 Ziua 16

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă comunicăm alăturat, în copie, în copie, sesizarea formulată de deputați aparținând Grupurilor parlamentare ale Partidului S.O.S. România, Alianței pentru Unirea Românilor și Partidului Oamenilor Tineri și deputați neafiliați, referitoare la neconstituționalitatea Legea privind unele măsuri fiscal - bugetare (PL-x 230/2025).

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 18 iulie 2025 (inclusiv în format electronic la adresa de mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 22 iulie 2025.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,

Prof.univ.dr.  SIMINA TĂNĂSESCU

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 3333 A / 2025



ROMÂNIA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ

NR. 8893 / 15 JUL 2025

1225

Parlamentul României
Camera Deputaților
Secretar General

București, 15.07.2025
Nr.2/7703

Doamnei

ELENA-SIMINA TĂNĂSESCU
Președintele Curții Constituționale

Stimată doamnă Președinte,

În temeiul dispozițiilor art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, vă transmitem, alăturat, sesizarea formulată de parlamentari aparținând Grupului parlamentar al Alianței pentru Unirea Românilor, Grupului parlamentar al S.O.S. România, Grupului parlamentar al Partidului Oamenilor Tineri și de parlamentari neafiliați, referitoare la Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare (PL-x nr. 230/2025).

Cu aleasă considerație,

p. SECRETAR GENERAL

Ioana BRAN-VOINEA

Secretar general adjunct





**Parlamentul României
Camera Deputaților**

Grupul Parlamentar al Alianței pentru Unirea Românilor

București, 14.07.2025

Nr. 3b-18/ 188

CĂTRE

Doamna Secretar Generală Ioana BRAN-VOINEA

Stimată Doamnă Secretar General,

Vă transmitem, anexat, obiecția de neconstituționalitate la Legea privind unele
măsurile fiscale - bugetare (PL-x 230/2025) însoțită de listele cu semnăturile anexate

Cu respect,

Mihai-Adrian ENACHE
lider grup parlamentar AUR

Anamaria GAVRILĂ
lider grup parlamentar POT

Ionel GOIDESCU
lider grup parlamentar O.S. România



Grupul Parlamentar AUR

Palatul Parlamentului, str. Izvor nr. 2-4, sect. 5, București
Telefon: interior 2160, 2161; telefon direct: 0213160367; e-mail: aur@cdep.ro



Parlamentul României

Camera Deputaților

Grupul Parlamentar al Alianței pentru Unirea Românilor (AUR)

Grupul parlamentar S.O.S. ROMÂNIA

Grupul parlamentar POT

Către,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Stimate Domnule Președinte,

Subsemnații, deputați înscrși în lista anexă la prezenta cerere, în temeiul art. 146 lit. a) din Constituția României, revizuită și republicată și ale art. 138 alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților, aprobat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/1994, publicată în M. Of. nr. 50 din 25 februarie 1994, republicat în M. Of. nr. 72 din 26 ianuarie 2024, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale a României, republicată în Monitorul Of. nr. 807 din 3 decembrie 2010, cu modificările și completările ulterioare, formulăm prezenta

OBIECȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

a prevederilor **Legii privind unele măsuri fiscal - bugetare (PL-x 230/2025)**, în forma adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului din 7 iulie 2025 prin angajarea răspunderii Guvernului.

Având în vedere următoarele

CONSIDERENTE

I. Obiectul controlului de neconstituționalitate

În privința obiectului sesizării, acesta constă în **Legea privind unele măsuri fiscal - bugetare (PL-x 230/2025, în continuare, *Legea*)**, asupra căreia vă solicităm să vă pronunțați având în vedere motivele de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă a **Legii, în integralitatea acesteia, precum și a articolelor menționate în cuprinsul obiecției de neconstituționalitate.**

II. Admisibilitatea sesizării de neconstituționalitate

Față de prevederile art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție, sesizarea de neconstituționalitate îndeplinește condițiile prevăzute atât sub aspectul titularilor dreptului de sesizare, întrucât a fost formulată de un număr de peste 50 de deputați, cât și sub aspectul obiectului, fiind vorba de o lege adoptată, dar nepromulgată încă.

Cu privire la termenul în care poate fi sesizată instanța de contencios constituțional, potrivit art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, întrucât legea nu a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament, iar, potrivit art. 77 alin. (3) din Constituție, în termen de cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare.

Legea care face obiectul acestei sesizări a fost depusă la Secretarul General al Camerei Deputaților în vederea exercitării dreptului de sesizare asupra constituționalității legii la data de 14.07.2025.

În consecință, *Curtea Constituțională este legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, art. 10, art. 15 și art. 18 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.*

III. Criticile de neconstituționalitate

A. Legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea încalcă regimul semi-prezidențial prin nesocotirea voinței Președintelui României în componenta acestuia de reprezentare a statului român în planul politicii externe având în vedere că angajamentul Președintelui României a fost acela de a nu se majora TVA-ul în timpul mandatului acestuia – încălcarea art. 91 coroborat cu art. 80 din Constituția României

În cuprinsul Expunerii de motive a Legii la pagina 23, Secțiunea a 2-a, punctul 2.3. Schimbări preconizate, paragraful 1, Guvernul României stabilește că scopul Legii este *“reglementarea unor măsuri care să asigure consolidarea sustenabilității financiare a României prin limitarea cheltuielilor statului și creșterea veniturilor astfel încât finanțarea categoriilor de servicii publice destinate cetățenilor să se poată susține din fonduri publice”*.

La paragraful 3 de la același punct Guvernul menționează că *“atingerea scopului va asigura corectarea durabilă a deficitului excesiv...”*. Astfel, Guvernul a stabilit că scopul final al Legii este reducerea deficitului excesiv.

Art. 91 din Constituția României, coroborat cu prevederile constituționale ale Art. 80, atribuie președintelui României un rol determinant în stabilirea obiectivelor și a liniilor directoare în domeniul politicii externe în vederea îndeplinirii intereselor naționale.

Curtea Constituțională, în înțelepciunea sa, a ținut să lămurească, în considerentele cuprinse în Deciziei CCR nr. 784/2012, care sunt rolurile și competențele președintelui și ale Guvernului României stabilite de Constituție și citez:

„În motivarea acestei soluții, Curtea a reținut, în esență, că regimul politic consacrat de Constituție trebuie să fie calificat ca fiind unul semiprezidențial și că, potrivit art.80 alin. (1) din

Constituție, Președintele României reprezintă statul român, ceea ce înseamnă că în planul politicii externe conduce și angajează statul. Acest text constituțional îi permite să traseze liniile viitoare pe care statul le va urma în politica sa externă, practic să îi determine orientarea în planul relațiilor externe, ținând cont, desigur, de interesul național.

O atare concepție este legitimată de caracterul reprezentativ al funcției, Președintele României fiind ales de cetățeni prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

De asemenea, Curtea a mai arătat că, în planul politicii externe, primul-ministru are competența constituțională de a asigura realizarea politicii externe a țării [art. 102 alin. (1) din Constituție], ceea ce înseamnă că, în funcție de orientarea stabilită de reprezentantul statului în plan extern, care este Președintele statului, Guvernul, prin reprezentantul său, urmează să implementeze în mod corespunzător măsurile față de care statul s-a angajat. Prin urmare, Curtea a constatat că rolul Guvernului în politica externă este unul mai degrabă tehnic, el trebuind să urmeze și să îndeplinească obligațiile la care România s-a angajat la nivel de stat.

Curtea observă, cu acest prilej, că acest rol este unul de execuție, așadar, unul derivat, și nu originar, cum este cel al Președintelui României. Astfel, așa cum s-a reținut prin decizia anterior menționată, nefiind o putere delegată, ci proprie Președintelui României, reprezentarea statului poate fi delegată, printr-un act de voință expres, de către acesta atunci când consideră necesar.

Totodată, Curtea a observat că art.80 alin.(1) din Constituție este un text constituțional de principiu. De aceea, el nu trebuie interpretat restrictiv, ci în spiritul Constituției, respectiv coroborat cu art. 91 și art. 148 alin. (4) din Constituție, acest ultim text prevăzând, în mod expres, că Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească trebuie să garanteze "obligațiile rezultate din actul aderării". Or, una dintre aceste obligații este reprezentarea la cel mai înalt nivel a României în cadrul Consiliului European, respectiv de către autoritatea publică ce are competența de a angaja România la nivel de stat. Altfel, s-ar ajunge la o golire de conținut a dispozițiilor art. 148 alin.(4) din Constituție în privința Președintelui României; or, este de principiu admis că orice normă este edictată în sensul de a produce efecte juridice.

Cu acest prilej, Curtea observă că, potrivit art.147 alin.(4) din Constituție, "Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor".

Mai mult, Curtea reamintește că forța obligatorie a actelor jurisdicționale, deci și a deciziilor Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta. Așadar, atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor Curții Constituționale sunt general obligatorii, potrivit dispozițiilor art. 147 alin (4) din Constituție, și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept, astfel cum s-a statuat prin Decizia nr. 738 din 19 septembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 690 din 8 octombrie 2012."

În primul rând, deficitul bugetar excesiv este o problemă care ține de politica economică a Uniunii Europene, fiind reglementată de art. 126 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Prin urmare, măsurile de corecție a deficitului excesiv intră în sfera politicii externe a României, fiind parte a angajamentelor asumate de statul român în relația sa cu Uniunea Europeană. Conform jurisprudenței Curții Constituționale și dispozițiilor Art. 80 și Art.91 din Constituție, stabilirea liniilor directoare ale politicii externe aparține Președintelui României, iar Guvernul are doar un rol executiv în această privință.

În al doilea rând, Guvernul a stabilit în mod unilateral, în expunerea de motive a legii, că scopul acesteia este corectarea durabilă a deficitului excesiv și consolidarea sustenabilității financiare. Totuși, o asemenea orientare strategică nu poate fi decisă exclusiv

7

de către executiv, fără implicarea și acordul președintelui, care este autoritatea competentă pentru angajarea statului în plan extern.

Având în vedere cele de mai sus, Președintele țării nu poate fi înlăturat, nici dacă ar dori, să nu se implice în acest proces. Mai mult decât atât, Președintele României a atras atenția că este interesat de acest proces de reducere al deficitului excesiv, chiar dacă nu a făcut-o *expressis verbis*, atunci când a făcut publică intenția de a nu crește taxa pe valoarea adăugată (TVA).

Ce a făcut Guvernul României? Într-un timp record a elaborat un proiect de lege privind unele măsuri fiscal-bugetare și l-a trimis Parlamentului României pentru a și-l asuma prin procedura prevăzută la Art. 114 din Constituție și fără a ține cont de decizia Președintelui de a nu crește TVA-ul. Procesul de elaborare al acestui proiect de lege a fost atât de rapid încât nu au avut timp să analizeze „Raportul de țară 2025 din 04.06.2025 – România/ RECOMANDARE A CONSILIULUI privind politicile economice, sociale, de ocupare a forței de muncă, structurale și bugetare ale României [COM(2025) 223 final]¹”. Dacă membrii Guvernului ar fi parcurs acele recomandări ale Consiliului, ar fi văzut că problemele României sunt altele decât cele pretins a fi corectate prin proiectul de lege.

Astfel, adoptarea Legii privind unele măsuri fiscal-bugetare fără implicarea președintelui României în definirea direcțiilor de politică externă, constituie o încălcare a normelor constituționale. În plus, această conduită guvernamentală vulnerabilizează legitimitatea și conformitatea internațională a actului normativ.

B. Legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea reglementează mai multe domenii care nu au o legătură între ele ori nu există un scop sau un interes general unic (lipsa unității de reglementare) – încălcarea art. 1 alin. (3)-(5) și art. 114 din Constituția României

Legea adoptată prin angajarea răspunderii guvernului modifică mai multe acte normative:

- a) Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal
- b) Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății
- c) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate
- d) Ordonanță a Guvernului pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 15/2002 privind aplicarea tarifului de utilizare și a tarifului de trecere pe rețeaua de drumuri naționale din România
- e) Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023
- f) Legea învățământului superior nr. 199/2023
- g) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc

Conform Deciziei CCR nr. 298/2006, o astfel de lege „poate să aibă și un caracter complex, să fie structurat pe mai multe titluri, capitole și secțiuni și să reglementeze mai multe domenii, dacă există o legătură între ele ori dacă există un scop sau un interes general unic”.

Conform Deciziei CCR nr. 61/2020 (pronunțată la sesizarea PSD):

„71. Examinând jurisprudența anterior menționată, Curtea reține că angajarea răspunderii Guvernului se evaluează în funcție de patru criterii impuse de art. 114 din Constituție, și anume:

¹ https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/7cb47fb4-4517-431a-95c8-17cb161d5078_ro?filename=RO_SWD_2025_223_1_RO_autre_document_travail_service_part1_v2.pdf

(i) existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea; (ii) necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate; (iii) importanța domeniului reglementat; (iv) aplicarea imediată a legii în cauză. Cel de-al treilea criteriu menționat (importanța domeniului reglementat), precum și prescripția normativă expresă a prevederilor art. 114 alin. (1) din Constituție relevă faptul că premisa analizei Curții Constituționale în privința îndeplinirii celor patru criterii enunțate este aceea a unui **proiect de lege al cărui obiect de reglementare se subsumează unui domeniu unic**. Prin urmare, pentru a se constata că Guvernul și-a angajat răspunderea asupra unui singur proiect de lege, este necesară o evaluare a proiectului de lege prezentat Parlamentului atât din punct de vedere formal, cât și material. În consecință, Curtea urmează a analiza cu precădere critica de neconstituționalitate formulată de autorii obiecției de neconstituționalitate potrivit căreia legea adoptată are un caracter eterogen, întrucât vizează o multitudine de acte normative și, astfel, nu ar constitui un proiect de lege în sensul art. 114 alin. (1) din Constituție.

72. În cauză, Curtea reține că, în mod formal, prin procedura angajării răspunderii a fost adoptat un singur proiect de lege. Totuși, evaluând conținutul normativ al Legii privind unele măsuri fiscal-bugetare și pentru modificarea și completarea unor acte normative, se constată că însuși titlul acesteia atestă faptul că legea vizează domeniul fiscal și cel bugetar, precum și un număr nespecificat de domenii care se circumscriu operațiunii de modificare și completare a „unor” acte normative.

73. De principiu, **reglementările fiscale** vizează cadrul legal privind impozitele, taxele și contribuțiile sociale obligatorii, care sunt venituri ale bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, bugetului asigurărilor pentru șomaj și fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale; contribuabilii care au obligația să plătească aceste impozite, taxe și contribuții sociale; modul de calcul și de plată a acestora; procedura de modificare a acestor impozite, taxe și contribuții sociale [art. 1 alin. (1) din Codul fiscal]. În schimb, **reglementările bugetare** se referă la prevederea și aprobarea în fiecare an a veniturilor și cheltuielilor sau, după caz, numai a cheltuielilor, în funcție de sistemul de finanțare a instituțiilor publice [a se vedea definiția bugetului din art. 2 pct. 6 din Legea nr. 500/2002]. Cheltuielile bugetare sunt reprezentate de sumele aprobate în bugetele prevăzute la art. 1 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 597 din 13 august 2002, în limitele și potrivit destinațiilor stabilite prin bugetele respective, iar veniturile bugetare reprezintă resursele bănești care se cuvin bugetelor antereferite, în baza unor prevederi legale, formate din impozite, taxe, contribuții și alte vărsăminte. Astfel, dacă domeniul fiscal se referă la sistemul de taxe, impozite și contribuții sociale, cel bugetar vizează previzionarea și aprobarea anuală a veniturilor și cheltuielilor, în funcție de cadrul normativ existent și de prioritățile politicilor/strategiilor publice. Prin urmare, **reglementările fiscale sunt într-o strânsă conexiune cu cele bugetare, fără ca acestea să se identifice între ele, fiecare dintre cele două domenii menținându-și individualitatea bine conturată**. Totodată, Curtea reține că domeniul fiscal ține de obiectul de reglementare a legilor ordinare, iar, potrivit art. 75 alin. (1) din Constituție, acestea se supun spre dezbateră și adoptare Senatului, că primă Cameră sesizată, și, ulterior, Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională. În schimb, domeniul bugetar se referă la aspectele care țin de bugetul de stat și de bugetul asigurărilor sociale de stat. Proiectele acestor bugete se întocmesc numai de Guvern, iar aprobarea lor se realizează de Parlament în ședință comună, cu votul majorității deputaților și senatorilor [art. 65 alin. (2) lit. b) și art. 138 alin. (2) din Constituție]. Aceste aspecte reliefează faptul că **măsurile financiar-bugetare vizează două materii de reglementare distincte, astfel că legea adoptată nu are un scop unic.**”

77. În consecință, Curtea constată că prin promovarea unui proiect de lege cuprinzând reglementări dintr-o multitudine de materii pe calea angajării răspunderii Guvernului a fost

9

încălcat art. 114 alin. (1) din Constituție. Acest text constituțional prevede în mod expres că o procedură de angajare a răspunderii Guvernului vizează un singur proiect de lege, iar rațiunea unei asemenea reglementări rezidă în faptul că în sine procedura de angajare a răspunderii Guvernului în fața Parlamentului este una care limitează rolul de legiferare al Parlamentului, astfel că aceasta trebuie și poate fi realizată doar în condiții restrictive. Or, în cauza de față, Guvernul nu a făcut altceva decât să convertească o serie de proiecte de lege care ar fi vizat cele peste 20 de acte normative modificate/completate/prorogate într-unul singur tocmai în scopul de a se încadra, în mod formal, în prescripția normativă a art. 114 alin. (1) din Constituție. Un astfel de proiect de lege eludează, însă, atât litera, cât și scopul textului constituțional, astfel încât legea adoptată prin procedura angajării răspunderii Guvernului este neconstituțională.”

Conform art. 14 alin. 2 Legea 24/2000 referitor la Unicitatea reglementării în materie, „un act normativ poate cuprinde reglementări și din alte materii conexe numai în măsura în care sunt indispensabile realizării scopului urmărit prin acest act.”

După cum se poate observa, chiar dacă am considera *in extenso* că modificarea legislației de la lit. a)-f) de mai sus realizează scopului urmărit prin Legea adoptată, nu același lucru se întâmplă și în ceea ce privește cea de la lit. g), respectiv OUG nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, decât parțial, în privința măsurilor fiscale, dar nu și în privința celorlalte aspecte.

Conform expunerii de motive, prin Lege se modifică următoarele aspecte ce țin de organizarea și exploatarea jocurilor de noroc:

- a) Obligații pentru operatorii cu licența clasa a II-a (furnizarea conținutului în limba română, permiterea încasărilor și plăților exclusiv în RON pentru organizatorii cu licența clasa I, întocmirea unui raport disponibil oricând la cererea O.N.J.N. cu date despre statele de pe teritoriul cărora este accesat sistemul, transmiterea lunară către O.N.J.N. a unei situații centralizatoare cu date despre blocarea accesului pe siteuri neautorizate)
- b) Sancțiuni și pedepse noi (revocarea licenței pentru nerespectarea obligației de raportare, confiscarea dispozitivelor care nu restricționează accesul la jocuri de noroc în locații publice, sancțiuni pentru participanții la jocuri de noroc frauduloase, pedepse penale pentru organizarea sau exploatarea jocurilor de noroc frauduloase, pedepse penale pentru încheierea de contracte de facilitare a accesului din locații fizice publice, pedepse penale pentru acordarea de recompense celor care facilitează accesul din locații publice, pedepse penale pentru falsificarea, modificarea sau reproducerea neautorizată a codului QR)
- c) Restricții de acces (accesul la jocuri de noroc online în spații publice doar de către persoana înregistrată pe platformă, accesul doar în propriul cont de joc, accesul exclusiv de pe un dispozitiv care îi aparține respectivei persoane, obligația implementării măsurilor de restricționare a accesului la site-urile de jocuri de noroc pentru cei care pun la dispoziție tablete sau dispozitive cu internet în locații publice)
- d) Modificări tehnice și de control (dotarea obligatorie a slot-machine-urilor și terminalelor VLT cu dispozitive GPS de tip stand-alone, afișarea obligatorie a unui cod QR pe fiecare aparat slot-machine sau VLT, modificarea art.10 alin. (51) pentru asigurarea veniturilor necesare sistemelor informatice O.N.J.N.)
- e) Extindere de competențe (extinderea „listei negre” să includă și persoanele fizice sau juridice care desfășoară activități fără licență, desemnarea O.N.J.N. ca autoritate competentă conform Regulamentului UE 2022/2065, asigurarea accesului deplin al O.N.J.N. la sistemul AGORA conform Regulamentului UE 2024/607, reglementarea competenței O.N.J.N. de a emite ordine obligatorii împotriva operatorilor fără licență, competența O.N.J.N. împotriva platformelor, aplicațiilor, interfețelor care facilitează accesarea jocurilor fără licență)

- 10
- f) Obligații pentru organizatori (descurajarea încheierii contractelor care generează sau stimulează accesul la jocuri online din locații fizice publice)
 - g) Modificări financiare (eliminarea poliței de asigurare de garanție emisă de societăți din UE, SEE sau Elveția ca mijloc de constituire a garanției, majorarea taxelor specifice domeniului jocurilor de noroc)

Dintre toate cele de mai sus, numai majorarea taxelor specifice domeniului jocurilor de noroc este cea care este subsumată scopului Legii, nu și celelalte aspecte. Deși înțelegem importanța și urgența unor astfel de modificări, dar acestea nu pot fi adoptate cu încălcarea Constituției cu consecința vulnerabilizării reglementării de care ar putea să profite cineva rău intenționat (*legal loophole*), care ar formula ulterior o excepție de neconstituționalitate și care, prin raportare chiar la argumentele de mai sus, ar fi admisibilă. Guvernul ar fi putut folosi alte instrumente pentru a lua aceste măsuri, iar Parlamentul cu siguranță ar fi putut să legisla anterior, chiar și în procedură de urgență, mai cu seamă că aceste aspecte nu sunt unele noi, ivite în ultima perioadă. Guvernul nu se poate folosi de motivul modificării acestei ordonanțe de urgență sub regimul taxării pentru a introduce și alte reglementări, referindu-se cu precădere la sancțiuni și pedepse noi.

Din acest punct de vedere se încalcă art. 114 din Constituția României, dar și art. 1 alin. 3-5 din Constituția României.

C. Legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea nu reclamă o urgență în adoptarea măsurilor din cuprinsul acesteia, nefiind necesar ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate – încălcarea art. 1 alin. (4) și art. 114 din Constituția României

Motivul adoptării acestei Legi prin angajarea răspunderii Guvernului a fost deficitul bugetar excesiv care ne-ar fi expus la sancțiuni conform procedurii de deficit excesiv declanșată împotriva României.

Cu toate acestea, lucrurile nu sunt noi și, dacă până acum nu au fost deloc tratate ca reprezentând urgențe, nu vedem de ce acum ele ar fi prezentate în această modalitate. Pentru a înțelege, vom apela la un scurt istoric.

Conform TFUE (art. 126 alin. 1) și anexei la acesta – Protocolul nr. 12 privind procedura aplicabilă deficitelor excesive, deficitul statelor membre nu ar trebui să depășească 3% din PIB, iar datoria lor nu ar trebui să depășească 60% din PIB.

La data de 03.04.2020, Consiliul UE a adoptat o decizie (2020/509) prin care a constatat că România înregistrează deficit bugetar excesiv și a formulat o recomandare pentru a se corecta acest deficit până în anul 2022. Ulterior, având în vedere situația economică globală determinată de pandemia de SarsCov2, recomandarea a fost revizuită în sensul extinderii termenului până în anul 2024.

La data de 20.09.2023, Guvernul a adoptat OUG 74/2023 prin care a modificat art. 4 din Codul fiscal, introducând în alin. 4 o derogare de la termenul normal de intrare în vigoare a unor prevederi fiscale noi în situația unor „*modificări care decurg din angajamentele internaționale ale României, precum și modificările și/sau completările prin care se introduc impozite, taxe sau contribuții obligatorii noi, se majorează cele existente, se elimină sau se reduc facilități existente, exclusiv în situații extraordinare de procedură de deficit bugetar excesiv constatate potrivit tratatelor Uniunii Europene și regulamentelor subsidiare agreeate la nivel european*”.

În preambulul OUG 74/2023 se menționează aceeași situație de deficit bugetar excesiv ca în prezent: „*ținând cont de faptul că România se află în procedură de deficit excesiv, în condițiile*

în care a înregistrat un deficit bugetar de 4,4% din PIB în anul 2019, ceea ce a dus la inițierea propunerii Comisiei Europene (CE) din martie 2020, înainte de activarea clauzei generale derogatorii la nivelul UE. Conform recomandării formulate de CE și adoptate de Consiliul Uniunii Europene în data de 18 iunie 2021, România trebuie să pună capăt situației de deficit excesiv până cel târziu în 2024, țintele de deficit ESA stabilite de Consiliul Uniunii Europene fiind de 4,4% din PIB pentru 2023 și 2,9% din PIB pentru 2024. (...)

întrucât din situația descrisă mai sus, pentru a rezolva problema de deficit bugetar, dar și de sustenabilitate a finanțelor publice, precum și pentru a evita riscul de suspendare a fondurilor alocate prin PNRR și Politica de coeziune sau de creștere a costului finanțărilor pentru refinanțarea datoriei publice, precum și pentru finanțarea deficitului bugetar sunt necesare măsuri care au ca obiectiv general consolidarea fiscal-bugetară a României prin administrarea eficientă a veniturilor publice”

La data de 26.07.2024 Consiliul UE a constatat că România nu a adoptat măsuri eficace, la data de 25.10.2024 România a prezentat un plan buget-structural național pentru perioada 2025-2028, iar la data de 21.01.2025 Consiliul UE a adoptat o recomandare de aprobare a acestui plan și situația de deficit excesiv trebuia corectată până în anul 2030. La data de 13.06.2025 Consiliul UE a constatat că România nu a luat niciuna dintre măsurile eficace stabilite prin recomandarea din 21.01.2025.

Ce reține Consiliul UE în Decizia din 13.06.2025 de stabilire a faptului că România nu a luat măsuri eficace ca răspuns la Recomandarea Consiliului din 21 ianuarie 2025²:

„Abaterea este determinată în mare măsură de creșterea puternică a cheltuielilor publice curente în 2024, cu 18,7 % mai mult față de 2023, în special de creșterea cu 21,5 % a masei salariale din sectorul public și de creșterea cu 19,5 % a transferurilor sociale (inclusiv pensii).(...)

Din cauza ratei ridicate de creștere a cheltuielilor nete în 2024, deficitul public al României a crescut la 9,3 % din PIB, de la 6,6 % din PIB în 2023, mult peste nivelul planificat de 7,9 % din PIB notificat de România în toamna anului 2024. Previziunile Comisiei din primăvara anului 2025 preconizează scăderea deficitului public până la 8,6 % din PIB în 2025. Scăderea preconizată a deficitului în 2025 reflectă în principal punerea în aplicare a unui pachet de consolidare bugetară la sfârșitul anului 2024. Acest pachet includea o înghețare nominală a salariilor și a pensiilor și o serie de măsuri suplimentare de creștere a veniturilor, inclusiv eliminarea facilităților fiscale acordate anumitor sectoare. Cu toate acestea, revizuirea cadrului fiscal, inclusă în planul bugetar-structural pe termen mediu al României și care este esențială pentru atingerea țintelor bugetare în 2025 și 2026, nu a intrat în vigoare până cel târziu la 1 aprilie 2025, astfel cum se recomanda în Recomandarea Consiliului din 21 ianuarie 2025 de aprobare a planului bugetar-structural pe termen mediu al României. Ponderea datoriei publice în PIB a crescut de la 48,9 % la sfârșitul anului 2023 la 54,8 % din PIB la sfârșitul anului 2024, iar Comisia estimează că se va ridica la 59,4 % până la sfârșitul anului 2025, ca urmare a deficitelor publice mari.”

În consecință, deși ne aflăm într-o situație de deficit excesiv încă din anul 2019, guvernele care s-au succedat până în prezent nu au luat măsuri eficace pentru redresarea financiar-bugetară, chiar și după ce și-au creat mecanisme neconstituționale, cum e cel din OUG nr. 74/2023 prin care și-au dat posibilitatea discreționară de a adopta orice fel de măsuri care să afecteze veniturile populației și mediului de afaceri și care să fie de aplicabilitate imediată, ceea ce generează insecuritate financiară.

Ultimul plan asumat de către Guvern în fața Consiliului UE din octombrie 2024 presupunea adoptarea de măsuri până în aprilie 2024, dar, din considerente de oportunitate politică, deoarece urmau alegerile parlamentare din decembrie 2024, iar ulterior, după ce

² <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10157-2025-INIT/ro/pdf>

12

au fost anulate în decembrie 2024, alegerile prezidențiale reluate în mai 2025, și partidele aflate la guvernare nu doreau să le fie afectate șansele electorale, nu au adoptat niciuna dintre măsurile la care s-au obligat.

În acest context, dacă încă din 2019 ne aflăm într-o astfel de situație de deficit bugetar excesiv, dacă până în aprilie 2025 nu s-a luat nicio măsură nici conform ultimului plan bugetar-structural, atunci cum poate fi reclamată o urgență de către Guvern după încheierea sesiunii parlamentare ordinare și adoptarea Legii într-o procedură prin angajarea răspunderii Guvernului în sesiune parlamentară extraordinară și fără respectarea procedurilor în ceea ce privește termenele?

Nemo auditur propriam turpitudinem allegans.

Conform Deciziei CCR nr. 1.557/2009, la această modalitate simplificată de legiferare (angajarea răspunderii) trebuie să se ajungă *in extremis*, „atunci când adoptarea proiectului de lege în procedură obișnuită sau în procedura de urgență nu mai este posibilă ori atunci când structura politică a Parlamentului nu permite adoptarea proiectului de lege în procedura uzuală sau de urgență”.

Așa fiind, „dreptul Guvernului de a stabili conținutul și structura unui proiect de lege nu este absolut, el trebuind să se supună unor condiții impuse ori desprinse din realitate sau de caracterul vital al legii pentru programul său de guvernare. A ignora astfel de limitări echivalează cu subminarea unui raport echilibrat între puterile statului, negând până la anihilare rolul de legiferare ca funcție principală a Parlamentului, prin minimalizarea conceptului de reprezentativitate.”

Se observă că, prin această decizie, Curtea a stabilit, pe calea interpretării sistematice și teleologice a Constituției, existența unor limite în privința adoptării unui proiect de lege prin procedura angajării răspunderii Guvernului, limite în absența cărora ar exista riscul transformării unei excepții într-o regulă care ar pune în pericol statul de drept.

În același sens, prin Decizia CCR nr. 1431/2010, pronunțată urmare cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României și Guvern, formulată de Președintele Senatului, Curtea, admitând sesizarea, a întărit interpretarea dată dispozițiilor art. 114 din Constituție, statuând că „acceptarea ideii potrivit căreia Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege în mod discreționar, oricând și în orice condiții, ar echivala cu transformarea acestei autorități în autoritate publică legiuitoare, concurentă cu Parlamentul în ceea ce privește atribuția de legiferare. Or, o astfel de interpretare dată dispozițiilor art. 114 din Legea fundamentală este în totală contradicție cu cele statuate de Curtea Constituțională în jurisprudența citată (n.a. - Decizia nr. 1.557/2009) și, prin urmare, în contradicție cu prevederile art. 147 alin. (4) din Constituție, care consacră obligativitatea erga omnes a deciziilor Curții Constituționale, și încalcă în mod flagrant dispozițiile art. 1 alin. (4) și art. 61 alin. (1) din Constituție.”

Guvernul actual a primit votul de încredere al Parlamentului la data de 23.06.2025 (Hotărârea pentru acordarea încrederii Guvernului nr. 25/23 iunie 2025), iar problema deficitului bugetar excesiv datează încă din anul 2019. Prin urmare, alegerea deliberată de a nu acționa în sesiunea parlamentară ordinară și de a recurge la procedura excepțională doar după încheierea acesteia relevă o strategie deliberată de eludare a controlului parlamentar efectiv. Acceptarea acestei modalități de legiferare în circumstanțele prezentate ar echivala cu legitimarea unei practici prin care orice guvern ar putea să își manufactureze propria urgență, ignorând deliberat termenele disponibile în procedurile normale, pentru a obține ulterior justificarea folosirii procedurilor excepționale.

Conform art. 1 alin. (4) din Constituție, organizarea statului român se bazează pe principiul separației și echilibrului puterilor. Utilizarea abuzivă a procedurii prevăzute de

art. 114 transformă Guvernul într-o autoritate legiuitoare concurentă cu Parlamentul, subminând rolul constituțional al acestuia din urmă și alterând echilibrul constituțional al puterilor. Prin urmare, în condițiile în care urgența invocată este artificial creată prin propria inacțiune a Guvernului pe o perioadă îndelungată, adoptarea legii prin angajarea răspunderii constituie o încălcare gravă a principiilor constituționale fundamentale și ale jurisprudenței constante a Curții Constituționale.

Nu în ultimul rând, a se observa că anumite prevederi intră în vigoare în 180 de zile de la data intrării în vigoare a Legii (LXIII alin. 6 din Lege) sau de la 1 ianuarie 2026 (LXV alin. 2 din Lege).

În primul și valorosul comentariu al Constituției se afirmă că *"prin angajarea răspunderii sale politice, Guvernul pune Parlamentul în fața unei alternative: fie să mențină în funcțiune Guvernul, fiind atunci obligat să-i acorde ceea ce a cerut, fie să nu-i acorde cele solicitate pentru a putea acționa, dar atunci numai prin asumarea responsabilității demiterii sale"*.³

Ea intervine, de regulă, în situațiile în care încrederea Parlamentului în Guvern a scăzut și atunci Guvernul simte nevoia să se re poziționeze, *"își pune mandatul pe masă"* dar poate să obțină ceea ce într-o procedură obișnuită ar obține foarte greu.

Guvernul actual nu se afla într-o asemenea poziție. Abia fusese investit, avea o majoritate confortabilă, astfel încât nu se afla în situația de a-și angaja răspunderea.

Elementul esențial este faptul că statul român, România, ca țară și ca popor, se află într-o situație economică gravă, provocată, evident de cei care au guvernat-o până în prezent.

Din această situație gravă are legitimitate constituțională să o scoată și să aibă un drept de decizie organul suprem reprezentativ al poporului român, care este Parlamentul, nu Guvernul.

În alte condiții, angajarea răspunderii Guvernului nu este decât o formă a abuzului care se dă acestei instituții și care se manifestă, de altfel, de când a fost introdusă în Constituție.

Din acest punct de vedere, apreciem că în litera și spiritul Constituției, era necesar ca Guvernul să promoveze un proiect de lege, în procedură de urgență, care putea fi adoptat într-o săptămână. Se poate în Parlament ca un deputat să aibă recordul ca în 2 săptămâni să promoveze și să adopte o lege, cunoscutele *"legi Vexler"*, dar Guvernul nu a avut curajul să facă acest lucru.

- D. Încălcarea principiului securității juridice și al așteptării legitime, al necesității și proporționalității restrângerii drepturilor și libertăților fundamentale, precum și al așezării juste a sarcinilor fiscale – încălcarea art. 1 alin. (3) și (5), art. 53 și art. 56 din Constituția României

Articolul 1 alin. (3) și (5) din Constituția României privind statul de drept și respectarea legilor, coroborat cu principiile generale ale securității juridice și așteptării legitime decurg din natura democratică a statului român.

³ Andre Hauriou, apud Mihai Constantinescu, Antonie Iorgovan, în Mihai Constantinescu și alții, *Constituția României, comentată și adnotată*, R.A. "Monitorul Oficial", București, 1992, p. 253.

14

Principiul securității juridice impune ca normele juridice să îndeplinească anumite cerințe de calitate care să permită cetățenilor să își organizeze comportamentul și să își planifice activitățile pe baza unor reguli clare, stabile și previzibile.

Securitatea juridică presupune mai multe dimensiuni complementare: accesibilitatea normelor (cetățenii trebuie să poată cunoaște regulile care li se aplică), previzibilitatea acestora (consecințele juridice ale comportamentelor trebuie să fie anticipabile), stabilitatea în timp (modificările nu trebuie să fie bruște și arbitrare) și coerența sistemului juridic (normele nu trebuie să se contrazică între ele).

În contextul legislației fiscale, aceste cerințe sunt cu atât mai stringente cu cât impozitele și taxele afectează direct patrimoniul cetățenilor și capacitatea acestora de a-și organiza viața economică. Modificările fiscale majore care nu respectă principiul securității juridice pot genera efecte devastatoare asupra încrederii în sistem și asupra stabilității economice generale.

Principiul așteptării legitime (sau al încrederii legitime) protejează situațiile în care cetățenii au dezvoltat așteptări justificate privind menținerea unui anumit cadru juridic, pe baza căruia și-au organizat comportamentul. Acest principiu interzice autorităților publice să adopte măsuri retroactive sau să modifice brusc regulile jocului în detrimentul celor care au acționat cu bună credință pe baza legislației existente.

Așteptarea este considerată legitimă când îndeplinește anumite condiții cumulative: să existe o practică administrativă constantă sau un cadru normativ stabil, cetățeanul să fi acționat pe baza acestei situații, să nu fi existat semnale clare privind o schimbare iminentă, iar încrederea să fie rezonabilă în circumstanțele concrete.

În materia fiscală, principiul așteptării legitime dobândește o importanță deosebită deoarece cetățenii își planifică investițiile, economiile, deciziile de carieră și chiar constituite familiale pe baza regimului fiscal existent. De exemplu, o familie poate decide să aibă copii pe baza facilităților fiscale existente pentru părinți, iar un angajat poate accepta o reducere temporară de salariu știind că beneficiază de anumite scutiri în perioada concediului medical.

Legea atacată introduce modificări fiscale de amploare, inclusiv creșterea semnificativă a cotei de TVA, fără să fi existat semnale prealabile clare care să permită cetățenilor și mediului de afaceri să se adapteze progresiv, mai ales că Președintele României a garantat în timpul campaniei electorale desfășurate în aprilie-mai 2025 că nu se va majora TVA-ul în timpul mandatului său, iar mulți dintre cetățeni l-au votat tocmai pentru acest motiv. Această abordare de tip „șoc fiscal” contravine cerințelor de stabilitate și previzibilitate impuse de principiul securității juridice.

Creșterea bruscă a TVA afectează direct puterea de cumpărare a tuturor cetățenilor, obligându-i să suporte costuri suplimentare pentru care nu au putut să se pregătească. Familiile care și-au planificat bugetul pe baza nivelului anterior al TVA se găsesc în imposibilitatea de a-și respecta angajamentele financiare sau de a menține standardul de viață anterior.

Absența unei perioade de tranziție sau a unor măsuri compensatorii pentru categoriile vulnerabile demonstrează că legiuitorul nu a ținut cont de impactul social al modificărilor, încălcând principiul proporționalității în elaborarea actelor normative, respectiv a restrângerii drepturilor și libertăților fundamentale.

Eliminarea facilităților fiscale pentru părinți cu copii mici, pentru beneficiarii de ajutor social și pentru alte categorii vulnerabile reprezintă o încălcare gravă a așteptării legitime. Aceste facilități nu erau măsuri temporare sau experimentale, ci componente stabile ale sistemului de protecție socială, pe baza cărora cetățenii și-au luat decizii fundamentale de viață.

O familie care a decis să aibă un copil pe baza facilitărilor fiscale existente pentru perioada concediului de creștere a copilului se găsește brusc în situația de a suporta contribuții suplimentare pentru care nu s-a putut pregăti financiar. Această situație este cu atât mai gravă cu cât perioada de creștere a copilului este una în care veniturile familiei sunt oricum reduse.

Similar, beneficiarii de ajutor social, care prin definiție se află într-o situație de vulnerabilitate economică, sunt obligați să suporte contribuții suplimentare care contravin însăși naturii acestor măsuri de asistență socială. Această situație creează un paradox juridic în care statul oferă cu o mână sprijin social și îl retrage cu cealaltă prin intermediul contribuțiilor obligatorii.

Principiul securității juridice impune ca modificările legislative majore să fie introduse gradual, cu perioade de adaptare corespunzătoare care să permită cetățenilor să își reorganizeze activitățile. Legea atacată ignoră complet această cerință, introducând toate modificările simultan și cu efect imediat.

Această abordare este cu atât mai problematică cu cât modificările se cumulează: același cetățean poate fi afectat simultan de creșterea TVA, de eliminarea facilitărilor fiscale pentru copii și de modificarea sistemului de indemnizații medicale. **Efectul cumulativ al acestor măsuri poate depăși cu mult capacitatea de adaptare a cetățenilor, creând situații de hardship care ar fi putut fi evitate printr-o implementare eșalonată.**

Legea atacată nu oferă o motivare clară și detaliată pentru modificările fiscale majore pe care le introduce. Cetățenii au dreptul să înțeleagă nu doar ce modificări li se aplică, ci și de ce sunt necesare aceste modificări, care sunt obiectivele urmărite și cum se raportează acestea la politicile publice generale ale statului.

Absența unei expuneri de motive detaliate, care să aibă în vedere și perioada de timp pe care se aplică astfel de măsuri extraordinare în considerarea art. 53 din Constituția României, creează impresia unei decizii arbitrare, luate fără o analiză temeinică a alternativelor disponibile. Această situație subminează legitimitatea democratică a măsurilor adoptate și încalcă principiul bunei guvernări.

Modificările fiscale majore ar fi trebuit să fie precedate de o consultare publică amplă care să permită cetățenilor, organizațiilor societății civile și experților să își exprime punctul de vedere și să propună alternative. Această consultare pare să fi fost evitată deliberat pentru a preveni opoziția publică.

Consultarea publică nu este doar o formalitate procedurală, ci un instrument esențial pentru legitimarea democratică a deciziilor și pentru identificarea celor mai bune soluții legislative. Prin ocolirea acestui proces, Guvernul și-a asumat singur responsabilitatea pentru toate consecințele negative ale măsurilor adoptate.

Legea atacată nu demonstrează că au fost evaluate alternative mai puțin restrictive pentru atingerea obiectivelor fiscale urmărite. Această omisiune încalcă principiul proporționalității, care impune ca restricțiile aduse drepturilor să fie minimale și să nu depășească ceea ce este strict necesar pentru atingerea scopului legitim.

În loc de creșterea sarcinii fiscale asupra cetățenilor prin măsuri noi, s-ar fi putut investi în optimizarea colectării taxelor și impozitelor existente prin combaterea evaziunii fiscale și îmbunătățirea eficienței administrative. Aceste măsuri ar fi avut un impact similar asupra veniturilor bugetare fără să afecteze cetățenii care își îndeplinesc deja obligațiile fiscale.

Măsurile fiscale adoptate par să fie elaborate în izolare, fără coordonare cu alte politici publice relevante. De exemplu, eliminarea facilitărilor pentru familiile cu copii contravine obiectivelor demografice naționale și politicilor de sprijinire a natalității.

Combinăția tuturor modificărilor introduce prin legea atacată creează un efect de avalanșă care depășește capacitatea de absorbție a multor familii.

Măsurile adoptate afectează nu doar situația financiară curentă a cetățenilor, ci și capacitatea acestora de a-și planifica viitorul. Familiile care au contractat credite pe baza veniturilor și facilitărilor existente se găsesc în imposibilitatea de a-și respecta angajamentele financiare.

Această destabilizare poate genera un efect domino asupra întregii economii, prin creșterea numărului de credite neperformante, reducerea consumului și diminuarea încrederii în stabilitatea economică.

Abordarea de tip „șoc fiscal” subminează încrederea cetățenilor în capacitatea și bună-credință a instituțiilor statului. Cetățenii care au respectat cu bună-credință toate obligațiile legale și au planificat pe baza cadrului juridic existent se simt trădați de un stat care își schimbă regulile în mod unilateral și imprevizibil.

Această eroziune a încrederii poate avea efecte pe termen lung asupra stabilității sociale și politice, reducând cooperarea voluntară a cetățenilor cu autoritățile și crescând rezistența la alte reforme necesare.

Prin adoptarea acestor măsuri fără respectarea principiilor securității juridice, legea atacată creează un precedent periculos care poate fi invocat pentru justificarea altor modificări arbitrare în viitor, mai ales că sunt anunțate și alte „pachete fiscale”. Dacă modificările fiscale majore pot fi introduse fără avertisment, consultare sau perioade de tranziție, atunci nicio sferă a vieții juridice nu mai este protejată de incertitudine.

De altfel, de acest lucru a fost conștient Guvernul când și-a asumat răspunderea deoarece în art. II pct. 40 se menționează singura temporalitate a acestei Legi, respectiv pentru persoanele fizice care au calitatea de pensionari și sunt exceptate de la plata contribuției sociale de sănătate pentru veniturile din pensii realizate începând cu data de 01 ianuarie 2028, ceea ce înseamnă că pentru ceilalți, deși nu ar mai subzista motivele adoptării ei, nu se va schimba situația niciodată, fiind prezumată ca o modificare permanentă (a se vedea și art. VII în care se precizează doar data intrării în vigoare a dispozițiilor și numai în cazul alin. (3) se prevede și un termen de finalizare a aplicabilității acestor norme pentru aceeași situație descrisă în acest paragraf).

Relația dintre stat și cetățeni se bazează pe un contract social implicit conform căruia cetățenii respectă legile și plătesc taxele în schimbul unor servicii publice de calitate și al unui cadru juridic stabil și previzibil. Legea atacată încalcă această înțelegere fundamentală prin schimbarea unilaterală și abruptă a „termenilor contractului”.

Încălcarea principiului securității juridice și a așteptării legitime prin Legea atacată nu reprezintă doar o problemă tehnică de drept constituțional, ci o amenințare fundamentală la adresa statului de drept și a încrederii cetățenilor în instituțiile democratice. Efectele acestei încălcări se extind mult dincolo de sfera fiscală, afectând stabilitatea socială, economică și politică.

E. Încălcarea principiului egalității prin discriminarea cetățenilor români – încălcarea art. 15 alin. (1), 16 alin. (1), 18 alin. (1), art. 56 din Constituția României

Legea încalcă în mod flagrant principiile constituționale fundamentale prin instituirea unei discriminări fără precedent între cetățenii români și cetățenii străini sau apatrizii în art. II pct. 12-19 și art. VIII pct. 3.

Prin Lege se lărgeste categoria contribuabililor care datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate, prin includerea și a următoarelor categorii (am corelat cu textul de la art. 154 din Codul fiscal, care introducea excepții de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate ce acum sunt abrogate prin intervenția legislativă):

- „c) soțul, soția și părinții fără venituri proprii, aflați în întreținerea unei persoane asigurate;
- d) persoanele ale căror drepturi sunt stabilite prin Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 51/1993 privind acordarea unor drepturi magistraților care au fost înlăturați din justiție pentru considerente politice în perioada anilor 1945-1989, cu modificările ulterioare, prin Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 189/2000, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 309/2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950-1961, cu modificările și completările ulterioare, precum și persoanele prevăzute în Legea recunoașterii pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului-Lupeni - august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, pentru drepturile bănești acordate de aceste legi;
- h) persoanele fizice care au calitatea de pensionari, pentru veniturile din pensii de până la suma de 3.000 lei lunar inclusiv, pentru care nu se datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate;
- j) persoanele care beneficiază de indemnizație de șomaj sau, după caz, de alte drepturi de protecție socială care se acordă din bugetul asigurărilor pentru șomaj, potrivit legii, pentru aceste drepturile bănești;
- k) persoanele care se află în concediu de acomodare, potrivit Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în concediu pentru creșterea copilului potrivit prevederilor art. 2 și art. 31 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, aprobată cu modificări prin Legea nr. 132/2011, cu modificările și completările ulterioare, pentru drepturile bănești acordate de aceste legi;
- l) persoanele fizice care beneficiază de ajutor social potrivit Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare, pentru aceste drepturi bănești;
- o) personalul monahal al cultelor recunoscute, aflat în evidența Secretariatului de Stat pentru Culte;”

Conform articolelor 15 alin. 1, 16 alin. 1 și 18 alin. 1 din Constituție, cetățenii beneficiază de drepturile și libertățile consacrate prin Constituție, sunt egali în fața legii fără privilegii și discriminări, iar cetățenii străini se bucură de protecția generală garantată de Constituție și legi.

Extras din avizul Consiliului Legislativ:

„La art. II pct. 14-19, prin care se propun intervenții legislative asupra art. 154 din Codul fiscal, cu titlu preliminar, semnalăm că cetățenii români nu se pot bucura în România de mai puține drepturi decât cetățenii străini sau apatrizii.

Precizăm că cetățenia română este legătura și apartenența unei persoane la statul român, iar potrivit art. 15 alin. (1) din Constituție, cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi, potrivit art. 16 alin. (1), cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, iar potrivit art. 18 alin. (1), cetățenii străini și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și a averilor, garantată de Constituție și de alte legi. Prin urmare, **cetățenilor români nu li se pot stabili prin legile interne obligații fiscale sau de altă natură mai mari, vizând același aspect (spre exemplu, dreptul la sănătate și obligațiile aferente exercitării acestui drept și sprijinul acordat pentru creșterea copilului de până la 2, respectiv 3 în cazul copilului cu handicap), decât cetățenilor străini și apatrizilor**, altfel fiind încălcată însăși esența noțiunii de cetățenie. În acest sens, precizăm că, în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2024, la art. 4 alin. (2) se precizează că destinatarii acesteia, anumiți cetățeni străini, „beneficiază de pachetul de servicii de bază prevăzut în contractul-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale, medicamentelor și dispozitivelor medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate și în normele de aplicare ale acestuia, precum și de medicamentele, materialele sanitare, dispozitivele medicale și serviciile medicale cuprinse în programele naționale de sănătate curative, ca și asigurații români, fără plata contribuției de asigurări sociale de sănătate, a contribuției personale pentru medicamentele acordate în tratamentul ambulatoriu și cu scutire de la copiată”, iar la alin. (3) se prevede că „serviciile medicale în asistență medicală ambulatorie de specialitate pentru specialitățile clinice cuprinse în pachetul de servicii de bază se acordă fără a fi necesară prezentarea biletului de trimitere”.

Totodată, semnalăm că, potrivit art. 15 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2024, „Persoanele singure care au în creștere sau îngrijire un copil de până la 2 ani, respectiv 3 ani, în cazul copilului cu handicap, după perioada prevăzută la art. 3 alin. (2), au dreptul la un sprijin lunar pentru creșterea copilului în cuantum egal cu nivelul minim al indemnizației pentru creșterea copiilor prevăzut la art. 2 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010, aprobată prin Legea nr. 132/2011, cu modificările și completările ulterioare”. Se observă că, aceste persoane, cu toate că li se acordă o sumă lunară în cuantum egal cu nivelul minim al indemnizației pentru creșterea copiilor, pentru care indiferent de nivel, potrivit măsurilor preconizate, urmează a se plăti contribuția de asigurări sociale de sănătate, nu vor avea aceeași obligație fiscală de plată a contribuției de asigurări sociale de sănătate, cu toate că sunt cetățeni străini, și ca și cetățenii români aflați în aceeași situație, cresc unul sau mai mulți copii de până la 2 sau 3 ani, pe aceștia din urmă, statul român poziționându-i într-o situație de inferioritate și de inegalitate de tratament.

Această observație referitoare la discriminarea cetățenilor români în raport cu cetățenii străini este valabilă, în mod corespunzător, și pentru persoanele prevăzute la art. 154 alin. (1) lit. o) din Codul fiscal, literă ce se propune a fi abrogată la art. II pct. 19, precum și pentru toate situațiile similare din cuprinsul proiectului.”

Prin Legea adoptată cetățenii străini și apatrizii păstrează facilități medicale și sociale considerabile, respectiv scutiri de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate și acces la pachete complete de servicii medicale, în timp ce cetățenii români aflați în situații similare, cum ar fi părinții cu copii de până la 2-3 ani, sunt obligați să plătească aceste contribuții. Această situație contravine însăși esenței noțiunii de cetățenie și încalcă principiul că cetățenii români nu pot avea mai puține drepturi decât străinii pe teritoriul propriei țări.

Observația referitoare la discriminarea cetățenilor români în raport cu cetățenii străini valabilă și pentru persoanele prevăzute la art. 154 alin. (1) lit. o) din Codul fiscal, literă ce a fost abrogată la art. II pct. 19, precum și pentru toate situațiile similare din cuprinsul legii demonstrează caracterul sistemic și generalizat al discriminării instituite.

F. Încălcarea principiului interesului superior al copilului și a dreptului la protecție a familiei, precum și de asigurare a nivelului de trai decent de către Statul Român – art. 47, art. 48 alin. (1), art. 56 din Constituția României

Prin abrogarea articolului 154 alin. (1) lit. j), k), l) și o) din Codul fiscal, Legea (art. II pct. 19) elimină facilitățile fiscale pentru persoanele aflate în concediu de acomodare pentru adopție și în concediu pentru creșterea copilului, încălcând principiul interesului superior al copilului prevăzut atât în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, la art. 24 alin. (2), cât și în Convenția cu privire la drepturile copilului, la art. 3 alin. 1.

Se constată că ambele tipuri de concediu și facilitățile fiscale aferente sunt acordate în vederea îndeplinirii îndatoririi părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor, îndatorire nu doar legală, ci și constituțională, prevăzută la art. 48 alin. (1) din Constituția României. Aceste facilități nu sunt simple avantaje fiscale, ci instrumente juridice destinate susținerii obligațiilor constituționale ale părinților față de copii.

În plus, în ceea ce privește concediul pentru creșterea copilului, o rațiune suplimentară a acordării acestuia a fost, este și va fi stimularea natalității, fără de care sistemul de pensii publice, de protecție socială nu poate supraviețui. Eliminarea acestor facilități contravine necesității vitale de susținere a demografiei naționale și pune în pericol sustenabilitatea sistemelor de protecție socială.

Referitor la abrogarea prevederilor pentru beneficiarii de ajutor social (lit. l), se constată că la art. 5 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 196/2016 se prevede că ajutoarele financiare componente ale venitului minim de incluziune și măsurile de asistență socială complementare includ facilități contributive, ce reprezintă „asigurarea în sistemul asigurărilor sociale de sănătate, fără plata contribuției de asigurări sociale de sănătate, în condițiile prevăzute de art. 154 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal”.

Soluția legislativă adoptată intră în contradicție cu acest text (o încălcare și a art. 1 alin. (3) și (5) din Constituția României), deci cu însăși natura de măsură de asistență socială pentru familii și persoane singure aflate în situație de dificultate, acordate, conform art. 1 din aceeași lege, în scopul prevenirii și combaterii sărăciei și riscului de excluziune socială. La art. 3 alin. (1) din Legea nr. 196/2016 se prevede, în aplicarea art. 47 din Constituție, că venitul minim de incluziune reprezintă „sprijinul financiar acordat de stat în scopul asigurării nivelului de trai minimal, astfel cum acesta este definit de art. 54 din Legea nr. 292/2011, cu modificările ulterioare, pentru familiile și persoanele singure aflate în situația prevăzută la art. 1 alin. (2), precum și pentru prevenirea riscului sărăciei în rândul copiilor și stimularea participării acestora în sistemul de educație”.

Eliminarea acestor facilități contravine prin urmare nu doar unor obligații legale specifice, ci și obligației constituționale a statului de a asigura protecția socială prevăzută la articolul 47 din Constituție.

G. Încălcarea dreptului la pensie și la un trai decent, precum și a așezării juste a sarcinilor fiscale – încălcarea art. 1 alin. (3) coroborat cu art. 47 alin. (1) și (2) și art. 56 din Constituția României

Prin art. II pct. 7 din Lege se stabilește pentru pensii suma neimpozabilă de doar 3.000 lei, măsură care reprezintă o reducere drastică a protecției fiscale acordate pensionarilor. Acest aspect va conduce la accentuarea nivelului de sărăcie al categoriei pensionarilor, cu consecința creșterii premiselor de imposibilitate de supraviețuire pentru aceștia.

Măsura adoptată nu are numai caracter neconstituțional, deoarece potrivit art. 47 alin. (1) din Constituție, statul are obligația să asigure un nivel de trai decent cetățenilor săi, iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, cetățenii au dreptul la pensie. Această dublă încălcare constituțională este amplificată de caracterul imoral al măsurii, deoarece se vizează o categorie profesională care prezintă anumite vulnerabilități de vârstă și sănătate, fiind prin natura situației sale mai puțin capabilă să compenseze pierderile de venit prin alte mijloace.

Pensionarii reprezintă o categorie socială care, prin definiție, nu mai poate să își mărească veniturile prin activitate profesională intensă și care depinde în mod fundamental de sistemul de protecție socială al statului. Impunerea unor sarcini fiscale suplimentare asupra acestei categorii vulnerabile contravine principiului demnității umane și obligației statului de a asigura un nivel de trai decent tuturor cetățenilor.

Reglementarea creează și o supraimpozitare a pensiilor facultative și ocupaționale, penalizând astfel economisirea pe termen lung și descurajând participarea la Pilonul III și IV. Această măsură contravine politicilor publice de încurajare a economisirii private pentru perioada de după pensionare și subminează încrederea cetățenilor în sistemele complementare de pensii.

Aplicarea plafonului neimpozabil o singură dată per fond este profund neechitabilă, în special în cazul plăților în rate, unde fiecare tranșă reprezintă un venit distinct și ar trebui să beneficieze de propriul plafon neimpozabil. Această abordare creează o discriminare arbitrară între diferitele modalități de accesare a fondurilor de pensii și penalizează pe cei care optează pentru o primire eșalonată a sumelor, care de multe ori este cea mai prudentă abordare financiară.

Impunerea contribuției de sănătate pe sume provenite din venituri deja impozitate contravine principiilor fundamentale ale fiscalității echitabile și constituie o formă de dublă impozitare care încalcă principiul proporționalității în materie fiscală. Sumele contributive la fondurile de pensii facultative provin din salarii sau alte venituri care au fost deja supuse fiscalizării, iar impunerea unei noi contribuții la momentul retragerii constituie o penalizare nejustificată a comportamentului de economisire responsabilă.

Această măsură descurajează acumularea de economii prin mecanisme reglementate și subminează încrederea cetățenilor în sistemele oficiale de economisire pentru pensionare. Efectul pe termen lung va fi reducerea participării la sistemele private de pensii, ceea ce va agrava problemele sistemului public de pensii și va afecta securitatea financiară a generațiilor viitoare.

Tratamentul fiscal diferențiat și defavorabil aplicat pensionarilor față de alte categorii de contribuabili constituie o discriminare nejustificată care încalcă articolul 16 din Constituție privind egalitatea în fața legii. Pensionarii nu beneficiază de aceleași protecții fiscale ca alte categorii sociale, deși se află într-o situație de vulnerabilitate economică mai mare din cauza incapacității de a-și mări veniturile prin muncă.

Această discriminare este cu atât mai gravă cu cât afectează o categorie care și-a îndeplinit deja obligațiile față de societate prin contribuțiile plătite pe parcursul vieții active și care are dreptul să se bazeze pe un sistem de protecție socială stabil și echitabil.

Măsurile fiscale adoptate în privința pensiilor constituie o încălcare gravă și multiplă a principiilor constituționale fundamentale, atacând simultan dreptul la un trai decent, dreptul la pensie, principiul nediscriminării și principiul demnității umane. Aceste măsuri nu doar că încalcă obligațiile constituționale ale statului de a proteja categoriile vulnerabile, dar subminează încrederea în sistemul de protecție socială și în capacitatea statului de a-și respecta angajamentele față de cetățenii care și-au îndeplinit obligațiile pe parcursul vieții active.

Impactul acestor măsuri depășește sfera strict fiscală, afectând coeziunea socială și stabilitatea economică pe termen lung prin descurajarea economisirii private și prin crearea de tensiuni sociale care pot compromite stabilitatea democratică. Într-o societate în care pensionarii

21

reprezintă o parte semnificativă a populației, atacarea drepturilor acestei categorii constituie nu doar o nedreptate individuală, ci și o amenințare la adresa stabilității și echității sistemului social în ansamblul său.

H. Discriminări în sistemul de indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă și încălcarea dreptului la sănătate – încălcarea art. 4, art. 16 alin. (1), art. 20, art. 41, art. 56 și art. 148 din Constituția României

Stabilirea cuantumului indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă prin aplicarea unor procente diferențiate (55%, 65%, 75%) în funcție de durata episodului de boală creează multiple încălcări constituționale și afectează dreptul la sănătate (art. IX pct. 1 din Lege).

Modificarea propusă reprezintă o deteriorare fundamentală a sistemului de protecție socială român, prin înlocuirea unui procent fix de 75% cu un sistem degradant care penalizează primele zile de boală. Această schimbare constituie o încălcare flagrantă a principiului statului social consacrat în articolul 1 alineatul 3 din Constituție.

Actuala reglementare (75% fix) recunoaște principiul că incapacitatea temporară de muncă cauzată de boală reprezintă un risc social care necesită compensare uniformă, indiferent de durata episodului. Sistemul propus (55%-65%-75%) abandonează această logică solidară și introduce o filosofie punitiv-economistă care tratează zilele de boală ca pe o "îndulgență" care trebuie descurajată financiar.

Reducerea de la 75% la 55% pentru primele 7 zile reprezintă o diminuare cu 26,7% a veniturilor în perioada cea mai critică a bolii, când cheltuielile medicale sunt adesea cele mai mari (consultații, investigații, medicamente).

Noua reglementare introduce o discriminare profundă între diferite tipuri de afecțiuni, penalizând în mod disproporționat bolile acute care se rezolvă rapid prin tratament adecvat și odihnă. Această diferențiere nu are nicio justificare medicală, ci doar una fiscală, transformând durata bolii dintr-un factor medical într-un criteriu de penalizare financiară.

Afecțiunile acute comune (gripa, gastroenterita, infecțiile respiratorii, migrenele severe) care necesită 3-7 zile de odihnă vor fi constant penalizate cu indemnizația de 55%, în timp ce bolile cronice cu episoade lungi vor beneficia de procente mai mari. Aceasta creează o ierarhie absurdă a suferinței, în care o pneumonie care se vindecă în 6 zile este „mai puțin valoroasă” decât o afecțiune cronică care necesită 20 de zile de concediu.

Discriminarea afectează și diferite categorii profesionale în mod inegal. Lucrătorii din domeniul medical, educațional sau din servicii publice, care sunt expuși la un risc epidemiologic mai mare și trebuie să respecte cu strictețe izolarea la primele semne de boală, vor fi constant penalizați pentru acest comportament responsabil din punct de vedere sanitar.

Sistemul propus interferează în mod inadmisibil cu decizia medicală profesională, creând presiuni economice care pot influența recomandările terapeutice. Medicii se vor afla în situația de a ști că prescrierea unui concediu scurt va penaliza financiar pacientul, ceea ce poate duce la două situații problematice:

Prima situație este prescrierea unor perioade artificial lungi pentru a ajuta pacientul să beneficieze de procente mai mari, chiar dacă medical nu este justificat. Aceasta distorsionează practica medicală și poate duce la supraconsumul nejustificat de servicii medicale și la creșterea costurilor sistemului.

A doua situație, mult mai gravă, este presiunea asupra pacienților de a refuza concediul medical sau de a-l întrerupe prematur din motive financiare, cu riscuri majore asupra sănătății

individuale și publice. Această situație transformă decizia medicală dintr-o recomandare profesională într-o „ofertă” pe care pacientul o poate refuza din motive economice.

Modificarea propusă are potențialul de a crea o criză de sănătate publică prin descurajarea comportamentului sanitar responsabil. Penalizarea financiară a primelor zile de boală va determina un număr semnificativ de persoane să continue activitatea în stare de boală, cu efecte devastatoare asupra răspândirii bolilor transmisibile.

În contextul în care România se confruntă periodic cu epidemii sezoniere de gripă, gastroenterită sau alte infecții respiratorii, măsura propusă poate transforma locurile de muncă în focare de infecție. Costurile sociale și economice ale unor astfel de epidemii pot depăși cu mult economiile realizate prin reducerea indemnizațiilor.

Sectoarele critice - sănătate, educație, alimentație publică, transport - sunt cele mai vulnerabile la aceste efecte. Un educator care continuă să predea cu febră poate infecta zeci de copii, care la rândul lor îi pot infecta pe părinți și pe alte persoane din comunitate. Un lucrător din industria alimentară care nu respectă izolarea poate cauza o toxinfecție alimentară cu efecte grave asupra sănătății publice.

Directivele europene în domeniul securității și sănătății în muncă (89/391/CEE și directivele speciale) se bazează pe principiul că prevenirea este mai importantă și mai eficientă decât tratamentul consecințelor. Sistemul propus contravine acestui principiu prin descurajarea măsurilor preventive (izolarea la primele semne de boală).

Obligația angajatorilor de a asigura un mediu de muncă sigur și sănătos devine practic imposibil de îndeplinit dacă angajații sunt incitați economic să vină la muncă în stare de boală. Aceasta poate duce la:

- creșterea numărului de accidente de muncă din cauza capacităților diminuate de concentrare și reacție ale persoanelor bolnave
- răspândirea bolilor profesionale și a celor transmisibile la locul de muncă
- deteriorarea climatului organizațional și creșterea absenteismului pe termen lung
- creșterea costurilor cu asigurările de accidente de muncă și boli profesionale

Măsura încalcă principiul autonomiei medicale, garantat implicit de dreptul la sănătate din Constituție, prin introducerea unor factori extra-medicali în decizia terapeutică. Relația medic-pacient devine astfel mediată de considerente financiare care nu au legătură cu nevoile medicale reale.

Articolele 16 și 41 din Constituție consacră principiul egalității și interzic discriminarea în exercitarea drepturilor sociale. Sistemul propus creează multiple forme de discriminare care încalcă aceste principii constituționale fundamentale:

- discriminare pe criterii socio-economice: persoanele cu venituri mici sunt cele mai afectate de reducerea indemnizației în primele zile de boală. Pentru cineva cu salariul minim, această reducere poate însemna diferența între posibilitatea de a cumpăra medicamente sau alimente versus imposibilitatea de a-și asigura nevoile de bază. În schimb, persoanele cu venituri mari pot suporta mai ușor această reducere temporară, creând astfel un sistem în care accesul real la concediul medical devine dependent de statutul socio-economic.
- discriminare pe criterii de vârstă: persoanele în vârstă, care au adesea sisteme imunitare mai slabe și necesită perioade mai lungi de recuperare chiar și pentru afecțiuni minore, vor fi penalizate prin primirea constantă a indemnizațiilor mai mici.
- discriminare pe criterii de sănătate: persoanele cu boli cronice care au episoade acute frecvente și scurte (diabetici cu decompensări, hipertensivi cu crize, persoane cu afecțiuni autoimune) vor fi în permanență penalizate pentru vulnerabilitatea lor medicală. Aceasta constituie o dublă penalizare - mai întâi prin boală, apoi prin reducerea veniturilor.

- discriminare pe criterii familiale: părinții cu copii mici, care se îmbolnăvesc mai frecvent din cauza expunerii la virusuri în colectivitățile de copii și care trebuie să respecte cu strictețe izolarea pentru a-și proteja familia, vor fi constant penalizați pentru acest comportament responsabil.

În al doilea rând, se vor crea inechități între pacienți cu aceleași diagnostice, deoarece persoane cu același diagnostic și salariu pot primi indemnizații diferite doar în funcție de durata concediului, fără o justificare medicală obiectivă.

Nu în ultimul rând, măsurile afectează familiile și încalcă principiul interesului superior al copilului, întrucât reducerea veniturilor în perioada concediului medical afectează părinții cu copii, încălcând principiul interesului superior al copilului.

Se constată neconcordanța cu dreptul Uniunii Europene și instrumentele internaționale în domeniul social, la care România este parte, deoarece cu privire la securitatea și sănătatea în muncă există reglementări cuprinse în dreptul primar al Uniunii Europene, în numeroase directive și în acorduri internaționale (Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, Carta socială europeană revizuită, adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996, ratificată prin Legea nr. 74/1999, Directiva Consiliului din 30 noiembrie 1989 privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă [prima directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE] (89/654/CEE), Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru, Directiva Consiliului din 29 mai 1990 privind condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la monitor [a cincea directivă individuală în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 87/391/CEE] (90/270/CEE), Directiva Consiliului din 12 iunie 1989 privind punerea în aplicare de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă (89/391/CEE)). Implementarea unui mecanism de indemnizații diferențiate în funcție de durata bolii, fără o justificare clară și echitabilă, afectează egalitatea de tratament în materie de protecție socială, dreptul la securitate și sănătate în muncă.

Prin înlocuirea unui sistem echitabil (75% fix) cu unul discriminatoriu (55%-65%-75%), se creează multiple forme de discriminare care afectează în mod disproporționat categoriile vulnerabile și se încalcă obligațiile internaționale și europene ale României în domeniul protecției sociale și al sănătății în muncă. Efectele pe termen lung ale acestei măsuri pot fi devastatoare pentru coeziunea socială, sănătatea publică și încrederea cetățenilor în sistemul de protecție socială.

I. Discriminarea în sistemul de remunerare și încălcarea dreptului la muncă – art. 4, art. 16, art. 41 alin. (2), art. 53 din Constituția României

La **art. XVIII alin. (9)** din Lege se prevede că personalul nu beneficiază de banii cuveniți pentru concediul de odihnă neefectuat dacă le încetează activitatea în anul 2026. O asemenea prevedere intră în coliziune directă cu prevederile art. 41 alin. (2) din Constituție, conform căruia concediul de odihnă plătit este o componentă fundamentală a dreptului la muncă.

Dreptul la concediul de odihnă plătit nu reprezintă o facilitate sau un avantaj acordat discreționat de angajator, ci o componentă constituțională esențială a dreptului la muncă care vizează protejarea sănătății fizice și psihice a lucrătorilor și asigurarea unui echilibru între viața profesională și cea personală. Acest drept este dobândit proporțional cu munca prestată și nu poate fi eliminat retroactiv fără a încălca principiile fundamentale ale dreptului muncii.

Măsura contravine și art. 53 din Constituție privind restrângerea exercițiului unor drepturi și al unor libertăților, conform căruia restrângerea trebuie să fie proporțională cu măsura care a

determinat-o și nu trebuie să afecteze existența dreptului sau libertății însăși. În cazul de față, eliminarea completă a dreptului la compensarea concediului de odihnă neefectuat nu este o restrângere proporțională, ci o **anulare totală a unui drept constituțional dobândit prin munca prestată**.

Această măsură creează o discriminare arbitrară între angajații cărora le încetează activitatea în 2026 față de cei din alte perioade, fără nicio justificare obiectivă sau constituțională. Astfel de diferențieri temporale arbitrară subminează predictibilitatea și stabilitatea raporturilor de muncă și încalcă principiul egalității în drepturi.

La art. XIV și art. XV pct. 1-4 din Lege este prevăzută limitarea stimulentei și majorărilor salariale pentru diverse categorii:

- limitarea acordării stimulentei începând cu august 2025 pentru anumite categorii de personal, în limita a 30% din salariul de bază
- reducerea majorărilor salariale pentru personalul din proiecte europene de la 50% la 35%
- reducerea majorărilor salariale a indemnizațiilor lunare pentru aleșii locali care implementează proiecte europene de la 50% la 40%
- reducerea majorărilor pentru personalul din structurile cu fonduri europene și din AFIR și APIA de la 50% la 40%
- neacordarea majorărilor pentru proiectele cu termene depășite

Aceste prevederi sunt afectate de neconstituționalitate din multiple motive fundamentale. În primul rând, ele încalcă dispozițiile art. 16 din Constituție privind egalitatea în drepturi prin crearea unor tratamente diferențiate nejustificate între categorii similare de angajați din sectorul public. Nu există nicio justificare obiectivă pentru care angajații implicați în proiecte europene să fie tratați diferit față de alții sau pentru care aceleași funcții să fie remunerate diferit în funcție de momentul temporal.

În al doilea rând, se încalcă art. 41 din Constituție privind munca și protecția socială a muncii prin eliminarea unor componente ale remunerației care au fost acordate ca recunoaștere a complexității și importanței muncii prestate. Aceste majorări nu sunt gratificații arbitrară, ci instrumente de politică de personal destinate să atragă și să rețină personalul calificat în domenii critice pentru funcționarea statului.

Măsurile adoptate încalcă art. 53 din Constituție prin caracterul lor disproporționat și prin absența unei justificări adecvate. Restrângerea drepturilor salariale trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit și să nu afecteze existența dreptului în sine. În cazul de față, reducerile drastice și eliminările complete de componente salariale depășesc cu mult ceea ce ar fi necesar pentru atingerea obiectivelor bugetare și pot compromite funcționarea instituțiilor publice.

Cu privire la toate cele de mai sus, precum și în cazul celorlalte restrângeri de drepturi prevăzute în Lege, trebuie să avem în considerare Decizia CCR nr. 547/2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar și, în special, ale art.1 alin.(1) din Legea nr.118/2010, precum și ale art.1 din Legea nr.285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României nr.449 din 5 iulie 2012, când Curtea a reținut următoarele:

„Pe perioada cât drepturile salariale stabilite sunt inferioare momentului iunie 2010 înseamnă că prevederile art.1 din Legea nr.285/2010 reglementează o restrângere a exercițiului unui drept fundamental, respectiv a dreptului la salariu, ca și corolar al dreptului la muncă. Curtea a reținut că (...) măsura criticată are un caracter temporar, aplicându-se pe parcursul anului

2011, tocmai pentru a nu se afecta substanța dreptului constituțional protejat. Astfel, este evident că restrângerea exercițiului unui drept trebuie să dureze numai atât timp cât se menține amenințarea în considerarea căreia această măsură a fost edictată.

Cu alte cuvinte, o situație de criză economică este un temei suficient de grav pentru a determina o măsură de reducere a salariilor aplicată nediscriminatoriu întregului personal plătit din fonduri publice.

Curtea a mai arătat că drepturile salariale constituie un bun care intră în sfera de protecție a dreptului de proprietate. Desigur, acest lucru nu vizează drepturile salariale viitoare, ci numai cuantumul sumelor aferente salariilor care sunt certe, lichide și exigibile.”

Astfel, majorarea salarială reprezintă un drept câștigat acordat acestei categorii de personal recunoscut și garantat conform art. 41 alin.(2) din Constituție în relație corelativă specificului muncii prestate, iar admisibilitatea oricărei măsuri de restrângere a unui astfel de drept este tributară exigențelor de constituționalitate prevăzute de art.53 din Constituția României.

Potrivit alin. (2) al art. XIV, pentru anul 2025, evaluarea activității pentru acordarea stimulentei se va face exclusiv pe baza performanței din 2024. În anul 2024 nu au fost aplicabile aceste noi criterii de performanță cuantificabile, ceea ce creează un dezechilibru și o înecitate flagrantă în evaluare.

Practic, se aplică retroactiv un criteriu care nu a existat la momentul desfășurării activității, încălcând principiul previzibilității normei juridice și cel al justei recompense. Această abordare retroactivă încalcă principiile fundamentale ale securității juridice și ale dreptului la o evaluare echitabilă.

România s-a angajat în cadrul negocierilor cu Comisia Europeană să îmbunătățească capacitatea administrativă de gestionare a fondurilor europene. **Reducerea remunerației personalului specializat în gestionarea acestor fonduri contravine direct acestor angajamente și poate genera efecte negative asupra absorbției fondurilor europene, creând un paradox în care măsurile de consolidare fiscală subminează capacitatea de a atrage finanțări externe, mai ales în contextul importanței sociale a muncii și stimulării personalului din sectorul bugetar consacrate de art. 6 din Legea-cadru nr. 153/2017.**

Mai mult decât atât, **prevederile art. XIV și art. XV pct. 1-4 din Lege nu se circumscriu scopului invocat de inițiatori, și anume reducerea deficitului bugetar.** Conform noului cadru de guvernare economică al Uniunii Europene, în vigoare de la 30 aprilie 2024, respectiv potrivit dispozițiilor art. 2 pct. 2 și art. 5 din Regulamentul (UE) 2024/1263, la stabilirea deficitului public nu se iau în calcul cheltuielile naționale cu cofinanțarea programelor finanțate de Uniune.

Aceasta înseamnă că măsurile care afectează personalul implicat în gestionarea fondurilor europene nu contribuie în mod direct la reducerea deficitului public relevant din perspectiva procedurilor UE, ceea ce demonstrează că aceste măsuri sunt nejustificate chiar și din perspectiva obiectivului declarat.

La art. XX din Lege se prevede că pentru personalul militar, polițiștii și polițiștii din penitenciare, indemnizațiile și compensațiile lunare pentru chirie se mențin la nivelul lunii decembrie 2025, fără actualizare ulterioară. Această măsură constituie o discriminare flagrantă și o încălcare gravă a respectului pentru demnitatea umană.

Este profund nedrept și neconstituțional ca exact acești oameni - care își riscă viața zilnic în serviciul statului - să fie tratați cu un asemenea dispreț prin menținerea unor indemnizații la niveluri derizorii. Sporul pentru condiții vătămătoare acordat militarilor pentru expunerea zilnică la factori de stres, uzură fizică și psihică a fost plafonat la suma derizoriu de 300 de lei brut în anul 2025, pentru riscuri pe care majoritatea cetățenilor nu ar fi dispuși să le îndure nici măcar o zi.

Această situație creează o inechitate structurală evidentă când comparăm cu alte categorii profesionale din sectorul public. Militarii primesc pentru indemnizația de chirie sume raportate la nivelul din decembrie 2009 - între 400 și 1200 de lei pentru chirie în marile orașe ale țării - în timp ce magistrații primesc în București 2900 de lei lunar pentru același tip de compensație.

O problemă gravă suplimentară este că nici până acum nu au fost aduse la zi salariile militarilor conform Legii-cadru nr. 153/2017. Această lege a fost adoptată cu promisiunea explicită că va elimina inechitățile și va reaseza grilele de salarizare într-un mod just și echitabil. Pentru militari, această promisiune a rămas pe hârtie, ceea ce demonstrează o lipsă de respect cronică față de această categorie profesională esențială.

Măsurile adoptate încalcă principiul fundamental al respectului pentru cei care își dedică viața serviciului public și apărării statului. Vorbim despre oamenii care stau zi și noapte în misiuni operative, care intervin în dezastre, care participă la exerciții NATO, la operațiuni internaționale, care păzesc granițele țării în condiții dificile și cu riscuri permanente pentru viața și sănătatea lor.

Dacă statul nu își respectă militarii prin refuzul de a le asigura o remunerație decentă și actualizată, acest lucru transmite un semnal extrem de periculos societății despre lipsa de respect pentru instituțiile fundamentale ale statului. Fără armată nu există stat, iar fără respect pentru militari nu există demnitate națională.

Prin modificările aduse legislației învățământului preuniversitar, Legea (art. LVIII) majorează norma didactică de predare cu 2 ore suplimentare pentru personalul didactic din învățământul preuniversitar. Această măsură, care poate părea tehnică la prima vedere, reprezintă în realitate o încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale personalului didactic și o subminare a calității actului educațional.

Majorarea forțată a normei didactice cu 2 ore reprezintă o creștere cu aproximativ 11% a sarcinii de muncă (din 18 ore la 20 ore săptămânal pentru norma didactică completă), fără o compensație corespunzătoare. Această măsură încalcă principiul că modificările substanțiale ale condițiilor de muncă trebuie să fie negociate și să respecte drepturile lucrătorilor.

Activitatea didactică nu se limitează la orele de predare efectivă. Pentru fiecare oră de curs, un profesor investește în medie 2-3 ore suplimentare în pregătirea lecțiilor, corectarea lucrărilor, evaluarea elevilor și activități conexe. Majorarea cu 2 ore a normei didactice înseamnă, în realitate, o creștere cu 6-8 ore a programului săptămânal real de muncă.

Creșterea sarcinii de muncă fără o compensație proporțională echivalează cu o reducere de facto a remunerației pe oră, încălcând principiul muncii decent remunerate consacrat constituțional.

Supraîncărcarea profesorilor cu ore suplimentare va afecta inevitabil calitatea pregătirii lecțiilor, timpul dedicat fiecărui elev și capacitatea de a oferi feedback personalizat. Un profesor obosit și suprasolicitat nu poate oferi educație de calitate. Profesorii au nevoie de timp pentru formare continuă, documentare și dezvoltare profesională. Majorarea normei didactice va reduce acest timp esențial, afectând pe termen lung calitatea întregului sistem educațional. Prin urmare, supraîncărcarea cu ore de predare va forța profesorii să adopte metode de predare mai puțin interactive și mai puțin personalizate, din lipsă de timp pentru pregătirea adecvată a lecțiilor inovatoare.

Sindicatul din învățământ au avertizat că majorarea normei didactice va accelera fenomenul de epuizare profesională, deja prezent în sistemul educațional românesc. Studiile internaționale demonstrează că supraîncărcarea didactică este una dintre principalele cauze ale burnout-ului în educație.

27

Suprasolicitarea va duce la o creștere a problemelor de sănătate în rândul personalului didactic, cu costuri suplimentare pentru sistemul de sănătate și pentru sistemul educațional prin înlocuiri și supliniri.

J. Încălcarea caracterului social al Statului Român și al spiritului idealurilor democratice și ale Revoluției din 1989 – art. 1 alin. (1)-(3) din Constituția României

Prin **art. II pct. 14** se abrogă art. 154 lit. d) astfel încât următoarele categorii de persoane sunt datorate să plătească contribuția de asigurări sociale de sănătate:

- persoanele persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri
- magistrații care au fost înlăturați din justiție pentru considerente politice în perioada anilor 1945-1989
- persoanele persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice
- veteranii de război, invalizii și văduvele de război
- persoanele care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950 – 1961 și
- eroii Revoluției Române din Decembrie 1989, ai revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 și ai revoltei muncitorești anticomuniste din Valea Jiului - Lupeni - august 1977

Art. 1 din Constituția României definește natura fundamentală a statului român prin patru caracteristici esențiale: "România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil" (alineatul 1) și "Forma de guvernământ a statului român este republica" (alineatul 2), iar cel mai relevant pentru analiza noastră: "România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate." (alineatul 3).

Principiul statului de drept impune ca toate acțiunile autorităților publice să fie conforme cu legea și să respecte principiile fundamentale ale dreptății. În contextul tratamentului persoanelor persecutate politic și al veteranilor, statul de drept presupune recunoașterea faptului că aceste persoane au suferit injustiții grave în trecut, multe dintre ele comise chiar de către aparatul statal anterior.

Repararea acestor injustiții nu este doar o obligație morală, ci și o cerință a statului de drept, care trebuie să corecteze abuzurile trecutului și să asigure că dreptatea este restaurată. Când statul solicită contribuții suplimentare de la persoanele care au fost victimele propriilor sale excese din trecut, se creează o situație paradoxală în care statul pare să continue, într-o formă atenuată, penalizarea acelor persoane care au suferit deja nedreptăți.

Statul de drept implică, de asemenea, că legile și măsurile administrative trebuie să fie juste și echitabile. Aplicarea unor contribuții identice pentru toate categoriile de persoane, fără a lua în considerare situația particulară a celor care au suferit persecuții, poate fi interpretată ca o încălcare a principiului echității, care este fundamental pentru statul de drept.

Caracterul democratic al statului român nu se limitează la existența unor instituții democratice, ci presupune și respectarea valorilor democratice fundamentale, printre care

solidaritatea socială și recunoașterea meritelor celor care au contribuit la construirea și apărarea democrației.

Persoanele persecutate politic, eroii Revoluției din 1989, participanții la revoltele anticomuniste și veteranii de război au fost, în moduri diferite, apărători ai principiilor democratice. Mulți dintre ei au riscat libertatea, sănătatea sau chiar viața pentru ideile democratice pe care le proclamă astăzi Constituția. Tratatul lor identic cu al celorlalți cetățeni, fără recunoașterea contribuției lor speciale, poate fi interpretat ca o negare a valorilor democratice pentru care au luptat.

Democrația presupune și principiul că cetățenii care au servit interesul public în circumstanțe excepționale merită recunoaștere și protecție din partea statului. Această recunoaștere nu este un privilegiu arbitrar, ci o expresie a maturității democratice a societății.

Cel mai puternic argument constituțional se bazează pe caracterul social al statului român. Principiul statului social nu este doar o declarație programatică, ci o obligație constituțională care generează drepturi concrete pentru cetățeni și obligații corespunzătoare pentru stat.

Statul social presupune că puterea publică are responsabilitatea de a asigura protecție specială categoriilor vulnerabile și celor care se află în situații dezavantajate. Persoanele persecutate politic, veteranii de război și văduvele de război se încadrează în mod evident în aceste categorii. Mulți dintre ei au suferit pierderi materiale considerabile ca urmare a persecuțiilor, au probleme de sănătate cauzate de condițiile în care au fost ținuti sau au venituri reduse.

Caracterul social al statului implică principiul solidarității sociale, conform căruia cei care au contribuit în mod deosebit la bunăstarea comună merită sprijin din partea comunității. Această solidaritate nu se manifestă doar prin acordarea unor drepturi formale, ci și prin asigurarea condițiilor concrete pentru exercitarea acestor drepturi.

Când statul solicită contribuții suplimentare de la persoanele care au suferit pentru principiile pe care le apără astăzi, se creează o contradicție fundamentală cu principiul statului social. Este ca și cum societatea ar spune: „Vă mulțumim pentru sacrificiile făcute pentru noi, dar acum trebuie să plătiți pentru a beneficia de serviciile pe care le oferim celorlalți cetățeni”.

Art. 1 trebuie interpretat în coerență cu celelalte prevederi constituționale, în special cu art. 34 (dreptul la ocrotirea sănătății) și 47 (nivelul de trai). Caracterul social al statului, definit în art. 1, dă substanță și conținut concret acestor drepturi sociale.

Dacă statul este, prin definiție constituțională, social, atunci măsurile sale trebuie să reflecte această caracteristică. Impunerea unor contribuții care pot constitui bariere în accesul la serviciile de sănătate pentru persoanele cu venituri reduse, în special pentru cele care au suferit pentru valorile democratice, pare să contravină naturii sociale a statului.

Caracterul social al statului nu implică doar abținerea de la măsuri care ar putea afecta categoriile vulnerabile, ci și obligația de a lua măsuri pozitive pentru protecția acestora. Această obligație este cu atât mai puternică în cazul persoanelor care au suferit din cauza acțiunilor statului din trecut.

Statul social trebuie să demonstreze că a învățat din greșelile trecutului și că este capabil să ofere protecție celor care au suferit pentru principiile pe care le apără astăzi.

Aceleași considerente sunt valabile și pentru **art. VIII pct. 7 din Lege.**

K. Încălcarea principiului separației puterilor, a dreptului la un proces echitabil și a dreptului de proprietate prin nesocotirea hotărârilor judecătorești – art. 1 alin. (3)-(5), art. 21 alin. (3) și art. 44 din Constituția României

Prin **articolul XXIII alin. (1)-(3)**, Legea instituie o eșalonare pe cinci ani a plății drepturilor salariale stabilite prin hotărâri judecătorești devenite executorii în perioada 1 ianuarie 2026 - 31 decembrie 2026. Această măsură reprezintă o încălcare gravă a mai multor principii constituționale fundamentale.

În primul rând, măsura contravine **principiului separației puterilor în stat** prevăzut de articolul 1 alin. (4) din Constituție, precum și **principiului loialității constituționale** între instituțiile statului, prin nesocotirea hotărârilor judecătorești care beneficiază deja de autoritate de lucru judecat.

În al doilea rând, **se încalcă dreptul de proprietate** prin afectarea prerogativelor folosinței și a dispoziției, având în vedere faptul că 60% din sumele care trebuie recuperate vor putea fi primite abia începând cu al patrulea an de la data la care hotărârea judecătorească devine executorie. Această întârziere nejustificată privează beneficiarii de folosința sumelor datorate și afectează componenta economică a dreptului de proprietate.

La alin. (5), Legea aduce atingere dreptului la proprietate privată, dat fiind că beneficiul/folosul nerealizat (*lucrum cessans*) în perioada în care persoana a fost privată de posibilitatea de a folosi sumele având caracter de drepturi salariale (*bunuri*) ar urma să nu fie acordat și prin actualizare cu indicii prețurilor de consum. De asemenea, Legea prezintă și un caracter discriminatoriu pentru beneficiarii desemnați, prin raportare la drepturile prevăzute pentru beneficiarii art. VI din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 și din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 168/2022, pentru care tranșele se actualizează cu indicii prețurilor de consum.

În al treilea rând, măsura încalcă **dreptul la un proces echitabil prin nerespectarea termenului rezonabil care include și faza executării**. Curtea Constituțională a statuat în Decizia nr. 528/2013, într-o situație similară, că „*emiterea (...), este de natură a nu răspunde cerinței termenului rezonabil ce se circumscrie noțiunii de proces echitabil, care include și faza executării, afectând, în acest mod, drepturi fundamentale ale cetățeanului, respectiv dreptul la un proces echitabil și dreptul de proprietate. De altfel, conceptul de termen rezonabil al unei proceduri judiciare nu poate fi considerat respectat, în condițiile în care (...) instituie o a doua eșalonare a plății unei creanțe asupra statului*”.

Se constată și afectarea a dreptului de proprietate prin raportare la jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), care a afirmat că accesul la o instanță ar fi iluzoriu dacă hotărârea judecătorească rămâne inefficientă, iar limitarea în timp a executării afectează acest drept; neasigurarea executării unei hotărâri definitive împotriva statului într-o cauză referitoare la pretenții materiale constituie în mod normal o încălcare atât a art. 6, cât și a art. 1 din Protocolul nr. 1 (Cauza Bourdov împotriva Rusiei, para. 34).

Nu în ultimul rând, este încălcat și **art. 1 alin. (3) și (5) din Constituția** deoarece norma nu beneficiază de accesibilitate și previzibilitate în privința alin. (4) - „În cursul termenului prevăzut la alin. (1)” și (7) - „conform legii”.

L. Încălcarea dreptului la muncă și restricționarea nejustificată a mobilității în administrația publică – art. 41, art. 53 din Constituția României

Prevederile referitoare la restricționarea transferurilor funcționarilor publici (art. XXII din Lege) încalcă articolul 41 din Constituție sub aspectul îngrădirii alegerii locului de muncă. Se constată că prin reglementarea adoptată, funcționarul public se va afla la dispoziția angajatorului care, în mod arbitrar sau discreționar, îi va putea refuza oricând cererea de transfer în altă funcție publică din altă instituție sau autoritate publică, deoarece lipsesc din cuprinsul normei elementele obiective în funcție de care se poate aproba sau refuza transferul oricărui funcționar public.

Situația devine și mai problematică cu cât în spațiul public au fost cu frecvență lansate informații referitoare la disponibilizări masive în administrația publică, iar măsura adoptată va limita posibilitatea funcționarului public să își identifice în timp util o altă sursă de venit pentru asigurarea tuturor cheltuielilor necesare vieții.

Totodată, se constată afectarea principiului nediscriminării, întrucât vizează doar anumite categorii de posturi vacante, respectiv cele corespunzătoare categoriei înalților funcționari publici și cele corespunzătoare funcțiilor publice de conducere, funcțiilor publice de conducere cu statut special și posturilor militare de conducere.

IV. Concluzii

„Statul de drept nu poate constitui o realitate atâta vreme cât prin Constituție se consacră absolutismul unuia dintre organele statului, fie acesta legislativ sau executiv. De aceea, statul de drept presupune existența unei așezări politice bazate pe separația puterilor statului, adică pe un sistem de «frâne și contragreutăți» capabil să împiedice organele publice să abuzeze de atribuțiile cu care au fost învestite.”⁴

Analiza Legii adoptate prin angajarea răspunderii Guvernului relevă un ansamblu de încălcări constituționale de o gravitate excepțională care subminează în mod sistemic principiile fundamentale ale statului de drept și democrației parlamentare. Aceste încălcări nu sunt accidentale sau izolate, ci reflectă o strategie deliberată de eludare a controlului parlamentar și de concentrare abuzivă a puterii legislative în mâinile executivului.

Caracterul eterogen al legii, care reglementează domenii disparate fără o legătură intrinsecă între ele, demonstrează încălcarea flagrantă a jurisprudenței Curții Constituționale care interzice folosirea procedurii art. 114 pentru adoptarea unui pachet de măsuri care ar fi trebuit să facă obiectul mai multor proiecte de lege separate. Guvernul a procedat la o adevărată „împachetare legislativă” pentru a evita dezbaterile parlamentare detaliate și pentru a forța adoptarea unor măsuri care, individual, ar fi întâmpinat rezistență politică legitimă.

Invocarea urgenței pentru justificarea acestei proceduri excepționale constituie o manifestare cinică de ipocrizie instituțională. Problema deficitului bugetar excesiv datează din 2019, iar guvernele succesive au avut la dispoziție ani întregi pentru a adopta măsurile necesare prin procedurile normale. Crearea artificială a urgenței prin propria inacțiune, urmată de invocarea acestei urgențe manufacturate pentru justificarea procedurii excepționale, reprezintă o perversiune a logicii constituționale și o încălcare a principiului bune credințe în relațiile instituționale.

Din perspectiva drepturilor fundamentale, legea instituie un sistem de discriminări multiple și grave care atacă principii constituționale fundamentale. Discriminarea cetățenilor români față de străini în domeniul sănătății și protecției sociale subminează însăși conceptul de cetățenie și creează o ierarhie inversată a drepturilor pe teritoriul național. Această situație nu are precedent în istoria constituțională românească și constituie o negare a principiilor democratice fundamentale.

⁴ T. Drăganu, în Constanța Călinoiu, Victor Duculescu, *Drept constituțional comparat*, Lumina Lex, București, 2007, p. 62; în alți termeni, „responsabilitate orizontală” în cadrul unui regim democratic - a se vedea și Guillermo O'Donnell, *Horizontal Accountability in New Democracies*, în Andreas Schedler, Larry Diamond, Marc F. Plattner, *The Self-Restraining State: Power and Accountability in New Democracies*, Boulder, Colorado, Lynne Rienner Publishers, Inc. and The National Endowment for Democracy, 1999, p. 39

Eliminarea facilitărilor fiscale pentru familiile cu copii reprezintă nu doar o încălcare a principiului interesului superior al copilului, ci și o sabotare deliberată a politicilor demografice naționale într-un moment critic pentru viitorul țării. Aceste măsuri vor agrava criza demografică și vor pune în pericol sustenabilitatea sistemelor de protecție socială, creând un cerc vicios care va afecta generațiile viitoare.

Modificările sistemului de indemnizații medicale instituie o logică perversă prin care persoanele bolnave sunt penalizate financiar pentru durata bolii, creând stimulente pentru comportamente riscante care pot afecta sănătatea publică. Această abordare contravine nu doar principiilor de securitate în muncă, ci și logicii de bază a sistemelor de protecție socială.

Eșalonarea executării hotărârilor judecătorești pe cinci ani constituie o gravă încălcare a principiului separației puterilor. Această măsură nu doar că nesocotește autoritatea justiției, dar creează un precedent extrem de periculos prin care executivul își poate ignora obligațiile față de cetățeni pe baza unor considerente de oportunitate politică. Transformarea hotărârilor judecătorești definitive în simple recomandări care pot fi amânate la nesfârșit subminează încrederea în sistemul de justiție și în statul de drept în ansamblul său.

Restricționarea mobilității funcționarilor publici în contextul anunțurilor de disponibilizări masive demonstrează o abordare autoritară care limitează drepturile fundamentale ale angajaților din sectorul public și creează condiții pentru exercitarea unei presiuni psihologice asupra acestora.

Măsurile discriminatorii care afectează diverse categorii de angajați din sectorul public creează un sistem de inechități structurale care subminează funcționarea eficientă a administrației publice. Eliminarea dreptului la compensarea concediului de odihnă neefectuat, reducerea drastică a stimulentele pentru personalul specializat în gestionarea fondurilor europene și tratamentul umilitor al personalului militar și din forțele de ordine demonstrează o lipsă fundamentală de respect pentru cei care servesc statul și societatea.

Discriminarea gravă a personalului militar prin menținerea indemnizațiilor la niveluri derizorii și nerespectarea angajamentelor legale anterioare constituie o încălcare a principiului demnității și a respectului datorat celor care își riscă viața în serviciul țării. Această situație trimite un semnal extrem de periculos despre lipsa de respect a statului pentru instituțiile sale fundamentale și pentru cei care le întrupează.

Pe plan procedural, legea încalcă în mod flagrant principiul securității juridice prin introducerea bruscă și simultană a unor modificări majore fără perioade de adaptare, consultare publică sau evaluarea alternativelor mai puțin restrictive. Această abordare de tip „șoc fiscal” nu doar că afectează capacitatea cetățenilor de a-și organiza viața economică, dar subminează încrederea în stabilitatea sistemului juridic și în capacitatea statului de a guverna în mod responsabil.

Caracterul permanent al unor restricții și aplicarea retroactivă a criteriilor de evaluare încalcă cerințele fundamentale ale art. 53 din Constituție privind limitele restrângerii drepturilor. Măsurile cu caracter nedeterminat în timp nu respectă principiul că restricțiile trebuie să înceteze odată cu cauza care le-a determinat, iar aplicarea retroactivă a unor criterii care nu existau la momentul desfășurării activității încalcă principiul previzibilității normei juridice.

Cumulul acestor încălcări creează un tablou profund îngrijorător al unei puteri executive care acționează cu dispreț față de limitele constituționale și cu ignorarea principiilor democratice fundamentale. Precedentul creat prin această lege poate deschide calea către o guvernare de tip autoritar mascată sub aparențe constituționale, în care executivul își poate impune voința fără a fi supus controlului efectiv al reprezentanților poporului.

Prin urmare, se impune ca Curtea Constituțională să constate neconstituționalitatea acestei legi în ansamblul său, nu doar pentru a corecta încălcările specifice identificate, care se bucură de soluționare separată, ci și pentru a apăra principiile fundamentale ale democrației și statului de drept împotriva unei derive autoritare care amenință să transforme România într-un stat în care puterea executivă acționează fără limite constituționale efective. Admiterea acestei obiecții de neconstituționalitate va constitui nu doar o victorie juridică, ci și un act de apărare a democrației și a principiilor constituționale care stau la baza legitimității statului român modern.

Pe cale de consecință, vă solicităm să constatați neconstituționalitatea Legii privind unele măsuri fiscal - bugetare (PL-x 230/2025), în ansamblul său, precum și a articolelor menționate în cuprinsul obiecției de neconstituționalitate.

Tabel de susținători pentru obiecția de neconstituționalitate referitoare la Legea privind unele măsuri fiscal - bugetare (PL-x 230/2025)

Nr. crt.	Deputați/Senatori	Grupul parlamentar	Semnătura ^A
1	SIMION GEORGE NICOLAE	AUR	
2	PARASCHIV OVIDIU CTIN	AUR	
3	CIORNEI DANIEL - CÎTĂLIN	AUR	
4	ILIOAIA GABRIEL	AUR	
5	MITREA SUMITRINA	AUR	
6	POSCASU PETRE	AUR	
7	TANASĂ DAN	AUR	
8	Vălcovici Florin Bogdan	AUR	
9	CALIN GHEORGHE MARIUS	AUR	
10	ENACHE MIHAI ADRIAN	AUR	
11	SERBAN GIANINA	AUR	
12	Ilieșcu Petru	AUR	
13	COLEȘA IULIE-ALIN	AUR	
14	PASCARIU MIHAI - COSMIN	AUR	
15	Vulpoi Daniel	AUR	
16	LOVIN RAMONA	AUR	
17	Haleriu Alin	AUR	
18	BUTURA CRISTINA - IRINA	AUR	
19	MICLĂU SAMUEL - VIRGIL	AUR	
20	NEGOCESCU MIHAI - BOGDAN	AUR	
21	MIMDRESCU Mirela	AUR	
22	DASCĂU CRISTINA E.	AUR	
23	ENACHE DIANA	AUR	

Tabel de susținători pentru obiecția de neconstituționalitate referitoare la Legea privind unele măsuri fiscal - bugetare (PL-x 230/2025)

Nr. crt.	Deputați/Senatori	Grupul parlamentar	Semnătura
24	RADU FABIAN - CRISTIAN	AUR	
25	BADEA NELU VALENTIN	AUR	
26	DANCEA SILVIU	AUR	
27	BARSTAN TIONU CLAUDIU	AUR	
28	VADIM-TUDOR LIDIA	AUR	
29	BRUYNSEELS RAIMONA	AUR	
30	GEORGHE MIHAI CLAUDIU	AUR	
31	ARBORE ELENA	AUR	
32	COSMIN CORNEANU	AUR	
33	TITUS PRUNESCU	AUR	<
34	Lucian Florin Pușcașu	AUR	<
35	CIOBAN ALBOS - FLORIN	AUR	
36	IOSCUB COSMIN TEODOR	AUR	
37	MUTAESCU ALUGUR	AUR	
38	SORIN BUNCATIU	AUR	
39	POPESCU ANTONIO GABI	AUR	
40	GEORGHE IONEL	AUR	
41	BORDIAN ALEXANDRU	AUR	
42	BADIU GEORGE	AUR	
43	ARZIDEAN DAN	AUR	
44	BONTA DEZU	AUR	
45	PRIESCU IONELIA	AUR	
46	CRISTU COSMIN	AUR	<

Tabel de susținători pentru obiecția de neconstituționalitate referitoare la Legea privind unele măsuri fiscal - bugetare (PL-x 230/2025)

Nr. crt.	Deputați/Senatori	Grupul parlamentar	Semnătura
47	KOLAR EDUARD	AUR	
48	TILET DUMITRU	AUR	
49	BIRO DANIEL-RAZVAN	AUR	
50	ARIADNA ELENA CIRLIGEANU	AUR.	
51	Ciriliga Florin	AUR	
52	MUSAT DORA - LUCIAN	AUR	
53	POPOVICI FLORIN CORNEL	AUR	
54	GROBU VERONICA	AUR	
55	AVRĂMEȘCU ȘTEFĂNIA - ALINA	AUR	
56	GHERABIŢĂ LAURA	AUR	
57	MEANȘU RĂZVAN	AUR	
58	IAGAR MONICA	AUR	
59	MURAD MOHAMMAD	AUR	
60	GUREA ȘTEFAN - CLAUDIU	AUR	

Tabel de susținători pentru obiecția de neconstituționalitate referitoare la Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare care a făcut obiectul angajării Guvernului în ședința Camerelor reunite ale Parlamentului din data de 7 Iulie 2025 (PL-x 230/2025)

Nr.crt	Deputați/Senatori	Grupul parlamentar	Semnătura
1.	Violița Virginia	S.O.S. România	
2	GOLTESCU IONEL	S.O.S. Ro.	
3	VIDRĂ VLAD-ANDREI	S.O.S. RO	
4.	XIAGY VASILE	S.O.S. RO	
5	TOADER ELENA-LAURA	S.O.S. RO	
6	TIU MIHAI-ADRIAN	S.O.S. RO	
7	OLTEANASU SORIN	S.O.S. RO	
8	PASCALICI MINA ACRIVAN	S.O.S. RO	
9	LĂZĂROI IOAN	S.O.S. RO	
10	SIMONA-ELENA ILIE MACOVE	S.O.S. RO	
11	CARAGAIĂ FLORIN	S.O.S. RO	
12	IONESCU TUDOR	S.O.S. RO	
13	CÎMPIANU ANARELA-PETRONELA	S.O.S. RO	
14	BAS RITA ANDREIA	S.O.S. RO	
15	Reise Enachi	S.O.S. RO	
16	Ion Nicolae Mihail	S.O.S. RO	
17	CONSTANTINESCU ANNA CLAUDIA	S.O.S. RO	

Tabel de susținători pentru obiecția de neconstituționalitate referitoare la Legea privind unele măsuri fiscal - bugetare (PL-x 230/2025)

Nr. crt.	Deputați/Senatori	Grupul parlamentar	Semnătura
1.	ANAMARIA GAVRILĂ	POT	
2.	VELA GHIORGHI	POT	
3.	POPA CRISTIAN-ALEXANDRU	POT	
4.	GAVRILĂ BIANCA-EUGENIA	POT	
5.	ALDEA MARIANA-VALI	POT	
6.	CERNÎT MARIA	POT	
7.	MATEI SERGIU-LUCIAN	POT	
8.	NICOLAE DAN-MIHAIL	POT	
9.	RĂDUCEA VALENTIN	POT	
10.	Kvoncsis Sebastian	POT	
11.	CÎMPAN CRISTIAN	POT	
12.	Orheș Codrino-Miron	POT	
13.	Reumtsașu Gabriela	POT	
14.	Trușcă Căminț Florina	POT	
15.	GHITA ROBERT-DANIEL	POT	
16.	PÎNTEA PAUL-CIPRIAN	POT	
17.	ROBE LIVIU-SORIN	POT	
18.	GROFU DANIEL	POT	
19.	CHIRIȚĂ ROZAN-MIRELA	POT	
20.	CIURBUC CIPRIAN	NEAFILIA	
21.	ȘARNA ALEXANDRU	Neafiliat	
22.	SIMU AURORA TASICA	Neafiliat	
23.	GROZA CĂLIN FLORIN	Neafiliat	

